

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
 ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
 UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

15^E JAARGANG

WOENSDAG 18 JUNI 1930

No. 755

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.
 Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.
 ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

17 JUNI 1930.

Hoewel geld op korten termijn ruim is gebleven — call noteert nog steeds 1 pCt. — valt er voor gelden op langeren termijn een kleine verstijving van de koersen waar te nemen. Geldgevers schijnen eerst eens te willen aanzien, hoe de geldmarkt zich verder ontwikkelen zal en nemen voorloopig een afwachtende houding aan. Waar koopers zich dus afzijdig houden, waren wissels moeilijk te plaatsen. Den laatsten dag was er weder wat vraag naar wissels voor buitenlandse rekening, tengevolge waarvan de notering op 2 pCt. kwam. Prolongatie 1½—1½—1½ pCt.

* * *

Op de balans van De Nederlandsche Bank geeft de post binnenlandsche wissels een teruggang van f 500.000 te zien. De beleeningen blijken met f 2,8 miljoen te zijn verminderd.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveranderd. De zilvervoorraad vermeerderde met f 600.000. De post papier op het buitenland en de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans stegen resp. met een kleine f 100.000 en met f 600.000.

De biljettencirculatie verminderde met f 10,7 miljoen. De rekening-courant-saldi van het Rijk geven een daling van f 3,7 miljoen te zien. Dealdi van anderen klommen met f 12,6 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 1,3 miljoen meer dan verleden week. Het dekkingspercentage is ruim 53.

* * *

Hoewel de wisselmarkt over het geheel van niet veel beteekenis was, is er toch nog het een en ander voorgevallen, wat het vermelden waard is. Koersen waren nog steeds heel onzeker. Het Pond, dat op 12.08½ de week begon, liep aanvankelijk op 12.08 terug, om na weder op 12.08½ gekomen te zijn, op 12.08½ te sluiten. Dollars openden op 2.4875, stegen tot 2.4882, daalden daarna weder op 2.4862 om op 2.4870 te eindigen. Dollars noteerden in Londen 4.8590—4.8565—4.8590—4.8580. De Fransche Frank heeft

zich niet geheel op het hoge niveau kunnen handhaven en noteerde na 9.76¼ tenslotte 9.76. De moeilijkheid inzake goudzendingen naar Frankrijk, waarvan de vorige maal melding werd gemaakt, schijnt te zijn veroorzaakt door levering van Standard goud (van 916½ duizendsten fijn) door de Bank of England, terwijl de Banque de France slechts de gebruikelijke baren van ca. 995 duizendsten fijn wil accepteren. Door de tengevolge van het omsmelten ontstane kosten (renteverlies etc.) wordt het goudpunt van invoer verlaagd. Waar Fransche banken alreeds Ponden vooruit hadden gekocht om eventuele verdere goud-importen te financieren, kwamen, toen deze moeilijkheden bekend werden, groote posten op de markt, waardoor de koers van 123.77 tot onder de 123.70 daalde. De onvermijdelijke reactie volgde echter spoedig en de Ponden-notering steeg weder tot 123.80, op welk punt zij verder bleef hangen. Marken veranderden niet veel: 59.34½—59.32—59.33 (tegen £ 20.36½). Belga's lager: 34.71—34.69. Zwitsersche Franken nog steeds heel onzeker: 48.17—48.21—48.17—48.20. Skandinavie iets beter: Deensche Kronen 66.55, Noorsche Kronen 66.57, Zweedsche Kronen 66.77½. Zeer flauw waren Peseta's, die van 30 tot op 29.10 terugliepen, vermoedelijk wel beïnvloed door de mededeeling in het prospectus van de nieuwe leening, waarin wordt bekend gemaakt, dat de leening wordt aangegaan ter dekking van de geleden verliezen bij de pogingen tot stabilisatie. Heel vast waren Yen, die ca. 1.25 noteerden. Rio, om nog onbekende reden, heel flauw; van 29¼ kwam de koers op 27¼. Ook Argentijnsche Pesos zeer aangeboden; slot 92½ na 93¼. Uruguay Pesos ca. 2.20.

De termijnnoteringen waren tenslotte als volgt: Ponden één- en driemaands resp. 5/16—¼ en ½—7/16 c., Dollars voor dezelfde termijnen 10—9 en 20—18 c. en Marken 5—4 en 10½—9½ c., alles disagio.

LONDEN, 16 JUNI 1930.

In het centrum van de belangstelling stond verleden week de Deutsche Reparatie Leening, welke hier op Vrijdag voor inschrijving werd opengesteld. De inschrijving werd reeds na eenige uren gesloten en het hier uit te geven deel der leening blijkt tweemaal overteekend te zijn. Heden opende de handel reeds in de stukken; na ¼ pCt. premie bij de opening viel de prijs terug op ½ pCt. disagio.

Verder gaf de plotselinge verdere daling van den Franschen wisselkoers tot 123.73 aanleiding tot discussie. De Bank van Engeland was namelijk bij gebrek aan baren van een ander gehalte alleen verkoopster van baren *standard* goud en daar de Banque de France alleen baren van praktisch fijn goud (995 en daarboven) aanneemt, betekende dit een vermeerdering van de kosten bij export naar Parijs van bijna 1/100.

Geld was meer gezocht dan aangeboden en bedong dus goede prijzen. Door het eenigszins duurdere geld en de verstijving in de wisselkoersen was het particulier disconto hier zeer vast, zoodat de notering voor bankaccepten hier op 27/16—2½ pCt. eindigde. Heden was de koers nog iets vaster op 2½ pCt.

KAN DE INVLOED VAN SEIZOENBEWEGINGEN IN ONS BETALINGSVERKEER OP GELD- EN WISSELMARKT H. T. L. VOORSPELD WORDEN?

I.

DE MEI-TERMIJN.

De opmerking in „Economisch-Statistische Berichten” van 2 April i.l.¹⁾ over de toeneming van de in dezen tijd van het jaar aan onze geldmarkt gestelde eischen verdient eenige nadere aandacht.

Immers wat toch is het geval? De maandwisseling van April op Mei is een van de gewichtigste betaaltermijnen juist in ons land; bovendien volgt deze op een periode van betrekkelijk zeer geringe geldbehoefden, die o.a. tot uiting komen in lage koersen en — grafieken als die in de Telegraaf werpen daarop een duidelijk licht — in geringer Bankbiljettencirculatie. Deze laatste schijnt dan ook gewoonlijk achter in Maart haar minimum te bereiken, voordat de behoeften van den naderenden ultimo zich beginnen aan te dienen.

De vraag is nu maar, hoever pleegt deze seizoenbeweging zich over onze geld- en wisselmarkt uit te strekken?

De stijging van de geldcirculatie van het minimum achter in Maart tot het Mei-maximum is bekend genoeg. In de laatste vier jaren bedroeg deze, wat de Bankbiljettenomloop betreft, blijkens de weekstaten van De Nederlandsche Bank respectievelijk 77.—, 88.—, 85.— en 68.— miljoen gulden²⁾. Alleen de groote regelmaat hier is misschien opvallend, temeer wanneer men bedenkt, dat deze in werkelijkheid vermoedelijk nog grooter zal zijn, doordat de data, waarop de weekstaten worden opgemaakt, van jaar tot jaar anders en daarmede op ongelijke afstand vallen van de ultimo's, en allicht ook van de tijdstippen, waarop de geldcirculatie over die zes à zeven weken haar hoogste en laagste punt bereikt.

Minder geprononceerd, waarschijnlijk als gevolg van de zooveel sterkere buitenlandsche invloeden hier, doch zeker even bekend is de beweging van de geldkoersen op de open markt te Amsterdam, gelijk uit onderstaande cijfers, die betrekking hebben op de minst bewegelijke van deze, duidelijk blijkt. Zij zijn ontleend aan de E.-S. B., en loopen telkens over de week, welke direct voorafgaat aan de hierboven voor de vastlegging van de uitersten in de Bankbiljettenomloop gebezigde tijdstippen.

Discountorente te Amsterdam, in procenten, respectievelijk:

Jaar	in de open markt in de week eindigende:	van de Nederl. Bank:	
1926	2 $\frac{1}{8}$ - 1 $\frac{5}{8}$ (20 Mrt.)	2 $\frac{1}{8}$ - 3 $\frac{1}{2}$ (1 Mei)	3 $\frac{1}{2}$
1927	3 $\frac{3}{8}$ - 3 $\frac{1}{8}$ (19 Mrt.)	3 $\frac{1}{8}$ (30 Apr.)	id.
1928	3 $\frac{1}{8}$ - 4 $\frac{1}{8}$ (24 Mrt.)	4 $\frac{1}{8}$ - 3 $\frac{3}{8}$ (28 Apr.)	4 $\frac{1}{8}$
1929	4 $\frac{3}{8}$ - 1 $\frac{1}{8}$ (23 Mrt.)	5 $\frac{1}{4}$ - 1 $\frac{1}{8}$ (4 Mei)	id. na 23 Mrt. 5 $\frac{1}{4}$
1930	2 $\frac{1}{8}$ - 1 $\frac{1}{2}$ (22 Mrt.)	3 $\frac{1}{2}$ - 1 $\frac{1}{8}$ (3 Mei)	3 $\frac{1}{2}$ na 23 Mrt. 3

Ook de discountkoersen in de open markt plegen derhalve zoo mogelijk wat aan te trekken — gewoonlijk zijn zij daarmede reeds wat eerder begonnen, en al schijnt over het algemeen de beweging in deze niet groot te zijn, toch is zij groot genoeg om de concurrentiemogelijkheid tusschen Amsterdam en de andere internationale discountmarkten onder omstandigheden scherp te beïnvloeden. Onderstaande cijfers, ontleend aan de E.-S. B., werpen hierop een duidelijk licht:

Vershil, in procenten, in particulier disconto tusschen:

Jaar	Londen en Amsterdam, resp. in de week eindigende:	New-York en Amsterdam resp. in de week eindigende:		
1926	1 $\frac{1}{8}$ (20 Mrt.)	1 $\frac{1}{8}$ (1 Mei)	3 $\frac{3}{8}$ (20 Mrt.)	1 $\frac{1}{8}$ (1 Mei)
1927	3 $\frac{3}{8}$ (19 Mrt.)	1 $\frac{1}{8}$ (30 Apr.)	1 $\frac{1}{8}$ (19 Mrt.)	1 $\frac{1}{8}$ (30 Apr.)
1928	3 $\frac{1}{8}$ (24 Mrt.)	1 $\frac{1}{8}$ (28 Apr.)	3 $\frac{1}{8}$ (24 Mrt.)	0 (28 Apr.)
1929	4 $\frac{3}{8}$ (23 Mrt.)	1 $\frac{1}{8}$ (4 Mei)	1 $\frac{1}{8}$ (23 Mrt.)	1 $\frac{1}{8}$ (4 Mei)
1930	2 $\frac{1}{8}$ (22 Mrt.)	1 $\frac{1}{8}$ (22 Mrt.)	1 $\frac{1}{8}$ (22 Mrt.)	

De volgende stap is naar de wisselkoersen. Voor het feit, dat zij op deze veranderingen in de rentevershillen zullen reageeren, schijnt wel aanleiding

¹⁾ in: De Geldmarkt in Maart, blz. 309.

²⁾ 1926 van 22/3—3/5; 1927 21/3—2/5; 1928 26/3—30/4; 1929 25/3—6/5.

INHOUD.

	Blz.
KAN DE INVLOED VAN SEIZOENBEWEGINGEN IN ONS BETALINGSVERKEER OP GELD- EN WISSELMARKT H. T. L. VOORSPELD WORDEN? I door <i>Mr. P. Tetrode Jr.</i>	548
De ontwikkeling van het petroleumverbruik — De groote concerns door <i>Dr. Wilhelm Mautner</i>	550
De tarieven der Financieringsmaatschappijen door <i>Mr. Fr. W. Fischer</i>	553
De eerste Nederlandsche bedrijfstelling door <i>Mr. E. W. van Dam van Isselt</i>	555
Zitting van de Fiscale Commissie van den Volkenbond door <i>Mr. Dr. J. H. R. Sinnighe Damsté</i>	556
Baltic and International Maritime Conference door <i>Mr. H. E. Scheffer</i>	557
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De meststoffenindustrie in Zuid-Afrika door <i>Eric Rosenthal</i>	558
AANTEEKENINGEN:	
De Internationale 5 $\frac{1}{2}$ pCt. Duitsche Rijksleening..	560
Indexcijfers van scheepsvrachten	562
BOEKAANKONDIGINGEN	
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Mei 1930	564
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	
Geldkoersen. Bankstaten. Verkeerswezen.	565—570
Wisselkoersen. Goederenhandel.	

te bestaan, waar opvraging van tijdelijk in het buitenland uitgezette saldi allicht mede in aanmerking zal komen om te voorzien in de omvangrijke Mei-betalingen hier te lande van pachten en huren en hypotheekrenten en van wat al niet meer.

Volgende cijfers, uit dezelfde bron als de voorgaande, bevestigen dan ook op enkele weinig beteekenende uitzonderingen na, deze misschien minder algemeen verwachte verbetering van den wisselkoers van den gulden in het internationale verkeer. Ook in de positie van onze Centrale Bank t.o.v. het buitenland schijnt die verbetering zich te weerspiegelen.

Jaar	Weekstaatsdatum	Wisselkoersnoteringen te Amsterdam in gld. per £	Som der posten goud, buit. wiss., div. rek. activa Ned. Bk. in 000.000—gld.	Weekstaatsdatum	Zie (c): £	Zie (c): \$	Zie (d)
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(g)
1926	22 Mrt.	12.13 $\frac{1}{2}$ 2.49 $\frac{1}{8}$	650	3 Mei	12.09	2.48 $\frac{1}{8}$	676
1927	21 „	12.13 $\frac{3}{8}$ 2.49 $\frac{3}{8}$	618	2 „	12.13 $\frac{1}{4}$	2.49 $\frac{3}{8}$	618
1928	26 „	12.12 2.48 $\frac{1}{2}$	650	30 Apr.	12.10 $\frac{3}{8}$	2.48 $\frac{1}{8}$	666
1929	25 „	12.10 $\frac{1}{2}$ 2.49 $\frac{7}{8}$	534	6 Mei	12.07 $\frac{1}{8}$	2.48 $\frac{1}{4}$	600
1930	24 „	12.13 2.49 $\frac{1}{2}$	664	5 „			

Slechts 1927 maakt een uitzondering.

Het waarom van deze kan in den feitelijkten toestand van die dagen gereede verklaring vinden. Aan den eenen kant was voor bevrediging der Mei-behoefden een direct beroep op de Circulatiebank van de zijde van de open markt te minder bezwaarlijk, waar haar koersen vlak tegen de officieele rentetarieven aanlagen: De stijging der binnenlandsche uitzettingen van De Nederlandsche Bank lag dan ook met 65 miljoen gld. 28 miljoen boven het gemiddelde der andere drie jaren.

Aan den anderen kant stelde een vloed van buitenlandsche emissies sinds het begin van het jaar (tot een bedrag van 52 m/m. gld. boven het gemiddelde der jaren 1926, 1928 en 1929 blijkens de cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek), en de verheugende ontplooiing in internationale richting van de Amsterdamsche geldmarkt eischen aan onze betalingsbalans, die boven die van andere jaren scheenen uit te gaan. In tegenstelling met deze laatste bleef de verbetering in de positie van de Centrale Bank t.o.v. het buitenland dan ook uit.

Door Mr. Vissering is onlangs gewezen op de wisselwerking, die er tegenwoordig tusschen binnen- en

buitenlandsche wisselportefeuille van De Nederlandsche Bank valt op te merken¹⁾. En wel in dien zin, dat stijging van de eerste vrijwel onmiddellijk gevolgd wordt door inkrimping van de laatste, en omgekeerd.

Merkwaardig is het, dat ook bij deze periodieke beweging van korten duur een gelijksoortige wisselwerking niet achterwege blijft, en wel het duidelijkst tusschen de groepen crediet aan het binnenland eenerzijds, en goud en buitenlandsche wissels en saldi anderzijds. In de eerste dezer groepen spelen de voorschotten in rekening-courant vermoedelijk een overwegende rol. Zij vallen, gelijk bekend, in de weekstaten met de post beleeningen samen, en komen allicht in de eerste plaats voor de financiering van kort durende behoeften als die van den ultimo in aanmerking.

Stijging, in miljoenen guldens, van:

Jaar en tijdperk	(a) Opeisbare schulden De Ned. Bank	(b) Disconto's, beleeningen, renteloos voorschot a. d. Staat	(c) Goud, buitnl. wissels, div. rek. activa id.	(d) Totaal van de posten b en c
1926 22 Mrt. — 3 Mei	62	39	27	65
1927 21 „ — 2 „	62	65	0	65
1928 26 „ — 30 Apr.	72	59	15	75
1929 25 „ — 6 Mei	75	12	66	78

* * *

Hetgeen den lezer dezer regelen het meest zal interesseeren, is allicht, of aan de hand van het bovenstaande ook een verwachting mogelijk is voor den komenden Mei-termijn, en zoo ja, hoe deze dan zal luiden.

De zekerheid van een dergelijke verwachting neemt af, naarmate minder berekenbare factoren in het spel komen.

Aan de voldoening met 1 Mei van verreweg het grootste deel der dan vervallende pachten en huren en renten, die voor een aanmerkelijk gedeelte — met name op het platteland — in bankpapier zal plaats hebben, kan moeilijk twijfel bestaan. Aan de hierdoor in het leven geroepen extra-vraag naar bankbiljetten, kan in laatste instantie slechts worden voldaan door een beroep op de Circulatiebank, dat ook dit keer niet zal uitblijven. Voorts schijnt er geen reden aan te wijzen, die ditmaal in den gebruikelijken omvang of wijze der betalingen sterke afwijking doet verwachten.

Maar hoe zal het gaan met de geldrente in de open markt? De stijgende vraag kan ook hier niet uitblijven. Maar zoude zij groot genoeg zijn, om het aanbod, dat in tegenstelling met de laatste jaren, sinds verleden herfst allerwegen zoo sterk is toegenomen, niet alleen geheel op te nemen, maar ook nog te boven te gaan? Immers in dit laatste geval is slechts de gebruikelijke stijging in de geldkoersen te verwachten. Op het eerste gezicht ware voor een bevestigend antwoord op de hier gestelde vraag veel te zeggen, nl. wanneer men zich rekenschap geeft van den geweldigen omvang van de komende extra-behoeften. Alleen al aan hypotheeken, waarop de rentebetaling meest halfjaarlijks, en dan veelal per Mei en November pleegt te geschieden, bedraagt hier 'te lande het bedrag der openstaande inschrijvingen meer dan 5 milliard gulden.

Aan den anderen kant mag men niet uit het oog verliezen, dat de geldkoersen in sterke mate van factoren afhankelijk zijn buiten onze grenzen, die met onze binnenlandsche behoeften rechtstreeks weinig hebben uit te staan. Zodoende zoude een verdere rentedaling op korten termijn in de voornaamste geldcentra — hoewel minder waarschijnlijk dan eenigen tijd geleden — ook op onze geldmarkt een verdere verruiming in de hand werken.

Lang niet zeker lijkt het derhalve, of aan het einde der zes weken, die in de tweede helft van Maart begonnen zijn, ook dit jaar onze geldkoersen hooger zul-

len liggen dan aan hun begin; zij het dan ook, dat het omgekeerde zich nog vrij wat onzekerder laat aanzien.

Blijft tenslotte de vraag, hoe het met onze wisselkoersen zal loopen. De extra-bedragen aan betaalmiddelen, noodzakelijk voor de komende maandwisseling — hypotheek-, pacht-, huur- en coupontermijn in omvangrijke mate tegelijk —, zijn zeer aanzienlijk te achten.

Stellig is het in veler belang, ook van hen, die voor die verschaffing van guldens moeten zorgen, zich nooddelooze kosten daarvoor te besparen. Als die, welke kunnen voortvloeien uit vermijdbaar renteverlies. Immers het vrijmaken van contante middelen leidt vaak tot derving van rente. Hetzij dan als gevolg van aanzegging, respect. niet verlenging van op de geldmarkten (als disconto-, prolongatie-, call-) belegde middelen; hetzij ook, doordat opname van contante middelen (bijv. door beleening van effecten) rente kost.

Doch evenzeer een algemeen belang is het, dat de Mei-behoeften bevrediging vinden op een wijze, die schadelijke gevolgen weet te vermijden, bijv. voor de commercieele relaties met het buitenland (wat denkbaar is, wanneer men alle noodige middelen trachtte te vinden op onze discontomarkt).

Voor het oogenblik zal vermoedelijk voor velen een rechtstreeks beroep op de Circulatiebank minder aantrekkelijk zijn, zoolang nl. de noodige guldens van elders (bijv. door opvraging van tijdelijk in het buitenland uitgezette weinig rente dragende saldi) niet onbelangrijk billijker verkrijgbaar blijven dan bij de Centrale Instelling, en bovendien op de callmarkt h.t.l. voor korten tijd nog rentegevende uitzetting kunnen vinden. Een gevolg hiervan is allicht, dat ook op de buitenlandsche wisselmarkt de vraag naar guldens toeneemt, zoodat — indien niet minstens evenredig aan deze toeneming daar het aanbod van guldens omhoog gaat — onze wisselkoersen op het buitenland dalen. Door dit laatste kan de Circulatiebank eerder gelegenheid hebben, haar voorraad aan betaalmiddelen op het buitenland te versterken, en zodoende de markt gemakkelijker over den ultimo heen te helpen. Het onontbeerlijke extra-Bankpapier komt dan ten deele tegen een lagere rentevoet te harer beschikking; zooveel lager nl. als de rente van die deviezen beneden de officieele tarieven hier te lande is gelegen.

Blijft natuurlijk de mogelijkheid, dat op de buitenlandsche wisselmarkt tegenover een toegenomen vraag naar guldens een toegenomen aanbod zal komen te staan. Of de toeneming van die vraag — eerder genoemde cijfers wijzen erop, dat deze aanzienlijk zoude kunnen zijn — dat meerdere aanbod zal overtreffen, laat zich allicht niet met volkomen zekerheid zeggen.

Evenwel wijzen de cijfers betreffende de goederen- en kapitaalbeweging over onze grenzen niet op een overmatigen — hoewel in den allerjongsten tijd waarschijnlijk eenigszins toenemenden — druk op onze betalingsbalans, noch ook schijnt onze credietverleening op korten termijn aan den vreemde in die richting te duiden.

Weliswaar zal door de afnemende baten van vele Nederlandsch-Indische bedrijven en de daling van de zeevrachten ook een deel van den „stillen” steun aan onze wisselkoersen minder zijn dan andere jaren, maar daartegenover staat, dat de groote toeneming van onze binnenlandsche geldbehoefte zich in den betrekkelijk korten tijd van anderhalve maand voltrekt, en dus, dat de steun uit dien hoofde aan onze betalingsbalans in omvang den druk uit laatstgenoemde oorzaken meerdere malen kan overtreffen. Daarbij komt nog, dat de t.o.v. het buitenland gestegen geldkoersen h.t.l. in den vreemde de vraag naar vlotende guldens kunnen stimuleeren. Tenslotte schijnen zoowel de lage geldkoersen in het buitenland en het weinig opwekkende verloop van vrijwel alle Beurzen dit jaar een bijzondere steun voor onze valuta te

¹⁾ In Wirtschaftsdienst van 8 Nov. 1929.

betekenen. Immers voor het oogenblik heeft belegging van Nederlandsche middelen op allerlei termijn buiten onze grenzen veel van haar aantrekkelijkheid verloren.

Al met al lijkt thans de conclusie op haar plaats, dat — vergeleken bij de periode van geringe geldbehoefte achter in Maart — de komende Mei-termijn tot een extra-beroep op de Circulatiebank van belangrijk meer dan 50 miljoen gulden zal leiden; dat verder eenige stijging van de geldkoersen ook van die op onze discontomarkt zeer wel mogelijk is te achten; terwijl eindelijk de wisselkoersen zich waarschijnlijk merkbaar ten gunste van den Nederlandschen gulden zullen bewegen.

Daarmede is evenwel niet gezegd — men zie de cijfers boven — dat andere van buitenaf minder gemakkelijk voorzienbare invloeden, als bijv. kapitaalbewegingen over onze grenzen, voor de ontwikkeling van geld- en wisselkoersen h.t.l. zonder betekenis zouden blijven, noch ook, dat de gevolgtrekking boven voor andere dan normale omstandigheden geldigheid zoude hebben.

Het bovenstaande werd 16 April l.l. afgesloten. De overeenstemming tusschen de daar uitgesproken verwachting en de werkelijkheid sindsdien moge aanleiding zijn voor een stap verder op het ingeslagen pad.

(Slot volgt).

P. TETRODE JR.

DE ONTWIKKELING VAN HET PETROLEUM-VERBRUIK — DE GROOTE CONCERNS.

De *gebruiksdoeleinden* en het verbruik van de petroleum vermenigvuldigen zich; naar schatting worden meer dan 300 verschillende producten uit petroleum geregeld gewonnen en met de voor den allerjongsten tijd zoo kenmerkende en toenemende „chemiseering” der petroleumindustrie staat men ongetwijfeld eerder aan het begin of in het midden van deze ontwikkeling dan wel aan haar einde.

Daarnaast schijnt ook het gebruik van *aardgas* (thans nog hoofdzakelijk aangewend voor aardgasbenzine-productie, voor stoken en voor de vervaardiging van „carbon black” (roet) — minstens 10 pCt. van het gewicht der autobanden bestaat uit carbon black) nog zeer groote mogelijkheden te bieden voor het winnen van synthetische meststoffen, en zulks wel als krachtbron bij het productieproces of ter vervaardiging van de onmisbare waterstof bij het bereiden van ammoniak.

Zelfs reeds lang ingeburgerde toepassingen kunnen door dergelijke, waaraan men enkele jaren geleden nog niet dacht, worden uitgebreid. Dit zoowel als de buitengewone veelvuldigheid der toepassingen toont zelfs een betrekkelijk weinig gedifferentieerd product als de *stookolie* (residu's of moeilijk te raffineeren ruwe olie). Van de 390,68 miljoen barrellen stookolie, welke in 1928 in de Ver. Staten werden gewonnen, verbruikte de scheepvaart 86,59 miljoen, de spoorwegen 70,69 miljoen, de petroleumindustrie zelve 50,04 miljoen, de gas- en electriciteitsindustrie 30,51 miljoen barrellen, de fabrieken voor staal- en ijzerbewerking 19,18 miljoen; nog andere grootverbruikers zijn smelterijen en mijnbedrijven, de chemische en aanverwante industrieën, de automobielfabrieken, de textielindustrie, papier- en cellulosefabrieken, cement- en kalkfabrieken, de ceramiekindustrieën en de levensmiddelenindustrie; in het kort tal van takken van nijverheid, waar groote en gelijkmatige hitte wordt vereischt.

Naast dit „*industrial heating*” staat echter ook het z.g. „*commercial heating*”, d.w.z. het gebruik van stookolie voor de centrale verwarmingsinstallaties van hotels, kantoorgebouwen, theaters, scholen en ziekenhuizen: 16,7 miljoen barrellen werden daarvoor vereischt; hierbij komt nog met 5,67 miljoen barrellen het z.g. „*domestic heating*”, de centrale verwarming van woonhuizen, villa's enz., die in Europa nog eerst in het aanvangsstadium verkeert. De ongeveer 23 miljoen barrellen stookolie voor het verbruik in

centrale verwarming alleen komen vrijwel overeen met 5 miljoen tons steenkool, nagenoeg de helft der Nederlandsche steenkolenproductie — en dit slechts voor huisbranddoeleinden! Men heeft — misschien eenigszins overdreven — berekend, dat door het gebruik van de goedkope stookolie, die eigenlijk voor hoogwaardiger doeleinden gebruikt zou kunnen worden, 50.000 steenkool-mijnarbeiders in de Ver. Staten werkloos zijn geworden.

Evenmin als hier is de ontwikkeling bij de tegenpool van deze zwaarste olie, bij de vliegtuigbenzine, afgesloten. De snelle opkomst van het *vliegwezen* blijkt reeds uit de vluchten in dienst der luchtvaartlijnen, waarbij nog komt het snel stijgende aantal machines in particulier bezit. Van 1926 tot 1928 steeg het aantal gevlogen mijlen der Amerikaansche lijnen van 4,32 tot 10,67 miljoen. Duitsland volgde daarop met 7,03 Eng. mijlen op de tweede plaats; Frankrijk met circa 3,75 miljoen op de derde. De lijnvluchten van de Ver. Staten en van Duitsland waren in 1929 reeds veel langer dan het *wegennet der geheele aarde* (7,81 miljoen Eng. mijlen volgens een onderzoek van het U. S. Dept. of Commerce); hiervan komt op rekening van wegen, bij welker aanleg asphalt, dus een petroleumderivaat of een aan petroleum verwant product werd gebruikt, ongeveer 0,75 miljoen mijlen.

* * *

Enkele typeerende cijfers voor eenige groote productie- en verbruikslanden kunnen ook de *geldelijke betekenis* van de petroleum in de wereldhuishouding in het licht stellen. De groothandelswaarde der raffinageproducten van de Amerikaansche petroleumindustrie bedroeg volgens den tweejaarlijkschen census in 1926 \$ 2.364,07 miljoen, in 1927 echter in weerwil van de grootere productie slechts \$ 2.133,92 miljoen. Daarvan komen rond 1.102 miljoen op de waarde der benzine, 457 miljoen op die van de stook- en gasolie, 245 miljoen op smeerolie, 148 miljoen op lampolie, de rest op andere producten. Daarmede stond de waarde der petroleumderivaten op de vijfde plaats onder de producten der groote takken van industrie, overtroffen door die van de slachterijen met \$ 3,06 milliard, van de automobielfabricatie met 2,85 milliard, van de ijzer- en staalindustrie (2,78 milliard), en van de gieterijen en machinefabrieken (2,26 milliard). Daarentegen overtroffen zij aanzienlijk de electriciteitsindustrie (1,64 milliard), drukkerij, uitgeverij en dagbladwezen (1,58 milliard), de katoenindustrie (1,57 milliard), de dameskleedingindustrie (1,49 milliard) en de bakkerijen met 1,38 milliard dollars.

* * *

Petroleum en haar derivaten vormen op twee na het *voornaamste uitvoerartikel* der Ver. Staten; van de \$ 5.241 miljoen totalen uitvoer in 1929 komen op ruwolie en producten daaruit \$ 561,2 miljoen of 10½ pCt. Op de eerste plaats stond ruwe katoen met \$ 770,8 miljoen, op de tweede machines van alle soorten voor industrie- en landbouwdoeleinden met \$ 612,7 miljoen; dan volgden auto's met \$ 539,3 miljoen na petroleum, en eerst op verren afstand komen met \$ 202,8 miljoen de producten der vleeschwarenindustrie.

De verdeling van den uitvoer over de verschillende petroleumproducten vindt men in het volgende overzicht:

De uitvoer van petroleum uit de Vereenigde Staten.

Soort	1928		1929	
	1000 barrels	1000 \$	1000 barrels	1000 \$
Ruwe olie	18.961	26.786	26.394	37.800
Paraffine (1000 %) ..	392.651	16.864	318.238	14.072
Benzine enz.....	51.752	232.298	60.007	266.904
Lampolie	21.847	93.466	19.820	83.788
Gas- en Stookolie ..	41.573	45.812	35.715	37.200
Smeerolie	10.817	91.576	10.653	102.899
Andere geraff. prod.	170	2.063	961	2.583
Totaal „ „	126.159	465.214	127.156	493.373

Tegenover dezen export staat die van den grootsten Europeeschen producent, Rusland, met 3.622.000 tons in 1928/29. Wanneer men zich herinnert, welke strijd gevoerd werd om het vooruitdringen van de Russische olie op de wereldmarkt te bemoeilijken en verloren bezit terug te krijgen, verschijnt het cijfer der Ver. Staten eerst in het volle licht.

Voor eenige der voornaamste petroleum-arme, doch petroleumproducten in groote kwantums verbruikende, landen kunnen eveneens de *buitenlandsche handelscijfers* worden gegeven; zij laten daar, waar een eigen ruwoliepductie ontbreekt en slechts een geringe uitvoer aan oliederivaten bestaat, bij verwaarloozing van het verschil in de opgeslagen voorraden wel ongeveer een overzicht van het verbruik toe:

De petroleum-invoer van Groot-Brittannië.

Soort	Mill. Imp. Galls.		1000 P. Sterling	
	1928	1929	1928	1929
Ruwe olie:				
a) Perzische.....	408,4	339,8	4.780,1	3.284,2
b) andere	89,6	147,8	1.068,9	1.481,3
Totaal	498,0	487,6	5.849,0	4.766,0
Lampolie	189,8	255,1	3.539,6	5.180,5
Autobenzine.....	734,7	810,2	18.257,5	22.774,8
Andere benzine	12,0	25,5	292,9	627,6
Smeerolie.....	105,2	98,0	4.809,1	4.865,4
Gasolie	117,9	113,9	1.632,2	1.521,5
Stookolie	450,9	406,7	4.795,7	3.660,8
Andere	0,1	0,6	13,0	30,6
Totaal	2.108,6	2.197,6	39.189,0	43.427,2

De petroleum-invoer van Duitsland.

Soort	1000 Kilogram		1000 Reichsmark	
	1928	1929	1928	1929
Ruwe olie	52.672	90.016	4.217	7.223
Ruwe benzine ..	194.006	112.554	27.021	15.866
Lichte benzine ..	482.555	713.116	72.207	116.892
Zware benzine ..	151.618	240.143	24.030	42.409
Lampolie	130.639	148.810	13.331	16.342
Gasolie	309.952	364.802	20.809	26.237
Smeerolie	528.162	657.839	77.691	99.592
Asphalt	58.541	54.812	4.913	4.363
Residu's	{ 236.944	{ 181.662	{ 29.474	{ 21.558
	{ 154.323	{ 198.520	{ 7.845	{ 10.459
Totaal	2.299.412	2.762.274	181.538	360.941

Zelfs de invoer van een kleiner land als Nederland bereikte in 1929 nog 997.900 tons ter waarde van f 71,4 miljoen; ook hier is benzine met 227,200 tons en f 29,2 miljoen het voornaamste product bij den petroleumimport.

De petroleum-invoer van Nederland.

Soort	1000 KG.		Mill. Gulden	
	1929	1928	1929	1928
Lampolie	194,852	187,576	14,183	12,715
Stookolie	132,222	147,925	3,521	4,481
Benzine	227,237	198,289	29,161	24,000
Gasolie	128,181	99,888	5,166	4,082
Smeerolie	56,106	52,327	9,227	8,518
Paraffine	8,048	8,342	2,353	2,432
Aardwas en ceresine	170	192	100	103
Asphalt	6,095	10,826	425	678
Vaseline	890	638	116	93
Diverse Derivaten .	4,117	2,714	121	70
Ruwe olie	238,176	205,837	6,506	6,205
Totaal	996,094	914,554	71,089	63,377

* * *

Steeds opnieuw, bij groote zoowel als kleine landen, stoot men op benzine als het voornaamste verbruiksartikel, hetgeen met het *toenemend autogebruik* over de geheele wereld in het nauwste verband staat. Daar de cijfers van het autogebruik voor den wereldhandel in benzine van de grootste beteekenis zijn, mogen er enkele van worden genoemd: in 1919 bedroeg het aantal auto's op aarde 8,9 miljoen stuks, waarvan 7,6 miljoen in de Ver. Staten en 1,3 miljoen in de overige wereld; in 1929 was dit cijfer verviervoudigd, waarvan in de Ver. Staten 24,6 miljoen en in de overige wereld 7,4 miljoen. Het aandeel van Groot-Britannië was in 1929 circa 1,3 miljoen; dan volg-

den Frankrijk met 1,1 miljoen en Canada met nagenoeg evenveel. Duitsland, dat het grootste aantal motorrijwielen toont, volgde met de helft van het Fransche cijfer voor auto's, terwijl Australië slechts weinig minder auto's telde. Doch groote landen als Italië en Spanje bezaten slechts resp. 190.000 en 146.000 auto's, het laatstgenoemde zelfs nog minder dan Nieuw-Zeeland. In den loop van 1929 is het Amerikaanse aantal auto's met circa 8,8 pCt. gestegen tot rond 26.925.000, terwijl men het aantal der geheele wereld tegenwoordig op ongeveer 35 miljoen stuks mag schatten. Hoewel in de Ver. Staten per 100.000 inwoners een jaar geleden 20.523 auto's voorkwamen, in Canada 10.994 en Nieuw-Zeeland 10.331, zoo dient men zich wel te wachten, zulks bijv. als een ook voor Europeesche landen bereikbaren standaard aan te nemen. In Europa stond Engeland met 2.889 auto's per 100.000 inwoners aan de spits, dan volgden Denemarken met 2.817, Frankrijk met 2.683, Zweden met 2.091, Zwitserland met 1.533, België bracht het tot 1.418, Nederland tot 1.156, Duitschland tot 833, doch Italië had slechts 452, Oostenrijk 433, Polen 97 en Bulgarije slechts 44 auto's per 100.000 inwoners.

Op de betrekkelijke *goedkoopte* van de *bedrijfsstof*, benzine, werd reeds gewezen; „betrekkelijk” in dubbele beteekenis: ten eerste in verhouding tot de prestatie, welke het uitgegeven geld koopt, ten tweede in aanmerking genomen het niettemin zeer belangrijke prijsverschil in de afzonderlijke landen. Terwijl de z.g. *Gulfprijs* (d.w.z. de prijs der van havens aan den Golf van Mexico verscheepte benzine) thans zoo goed als sedert jaren de toonaangevende grondprijs is, bewerken transportkosten, invoerrechten, belastingen, verkoopsonkosten, kwaliteitsverschillen, en afzetkwantums aanzienlijke verschillen in de *prijzen*. Daarbij komen echter nog allerlei plaatselijke prijs-overeenkomsten of prijsoorlogen, vervolgens het streven der producenten, empirisch den voor hen besten prijs te verkrijgen, welke niet steeds de hoogste en

Gemiddelde prijzen van benzine en lampolie in 55 landen op het einde van 1929.

Kleinhandelsprijs in Dollarcenten per Gallon (3,75 L.)

Land	Benzine		Lampolie		
	Benzine	Lampolie	Benzine	Lampolie	
Abessinië	71.0	40.4	Luxemburg	30.4	23.8
Egypte	39.0	19.0	Madagascar	59.0	43.0
Argentinië	34.9	35.0	Mexico	31.1	27.6
Australië	53.9	41.0	Nieuw-Zeeland ..	47.9	45.2
Bolivia	64.8	68.1	Nederland	27.2	21.1
Brazilië	41.6	29.2	Nederl.-Indië ..	36.3	29.3
Maleische Staten .	41.3	37.2	Nicaragua	40.0	39.0
Bulgarije	35.9	28.4	Noorwegen	23.4	19.5
China	41.3	36.0	Oostenrijk	25.5	13.4
Chosen (Korea) ..	32.1	34.9	Perzië	50.8	28.5
Costa Rica	43.8	42.5	Peru	40.0	24.0
Denemarken	30.3	25.3	Philippijnen ..	34.8	21.0
Duitschland 1) ..	30.4	29.6	Polen	36.1	27.6
Ecuador	37.0	31.5	Porto-Rico	28.0	27.0
Finland	28.6	16.1	Roemenië	29.4	12.5
Frankrijk	37.1	34.1	Senegal	41.6	37.2
Fidsji-Eilanden ..	34.5	37.0	Zweden	27.4	16.5
Griekenland	39.0	49.6	Zwitserland	40.1	9.1
Engeland	35.0	26.0	Spanje	32.0	3.0
Haiti	35.0	35.0	Z.-Afrik. Unie ..	45.0	35.6
Indië (Britsch) ..	34.1	21.8	Joego-Slavië	44.9	45.1
Irak	43.5	25.7	Turkije	4.8	37.5
Ierland	35.4	3.4	Tjebo-Slowakije .	30.7	23.0
Japan	27.3	30.8	Hongarije	22.6	16.1
Canada	30.8	31.6	Venezuela	34.0	43.5
Columbië	60.0	—	Vereen. Staten *)	21.0	14.5
Cuba	28.0	42.5			
Litauen	26.5	26.0			

*) „Nat. Petr. News”.

Gemiddelde van 160 plaatsen)

1) 30.4 C. per Gallon = 34½ Pf. per Liter; hierbij kwam inmiddels een verhooging wegens invoerrecht enz. van 5 Pf. per L.

wel bijna nimmer de laagste zal zijn, voorts de pogingen van de groote afzetgebieden bedienende concerns, ongunstige prijzen in het eene gebied te compenseren door voordeelige in een andere streek, maar ook de ongunstige prijzen voor een bepaald product te verhalen op hogere voor een ander artikel. Hierdoor komt het, dat het door het U. S. Dept. of Commerce gepubliceerde overzicht der wereld-benzine- (en lampolie-) prijzen zulke buitengewone verschillen te zien geeft, als uit bovenstaande laatstelijk openbaar gemaakte samenstelling blijken. Niet minder opmerkelijk is overigens de overeenstemming der prijzen in gebieden, waartusschen men eigenlijk grooter onderscheid zou verwachten.

Inmiddels geeft deze tabel slechts den toestand op een bepaald tijdstip weer; seizoenfluctuaties en ook prijsveranderingen ingevolge overproductie en plaatselijke of algemeene schaarschte van het materiaal moesten buiten beschouwing blijven. Over het algemeen is een streven naar stabilisatie der benzineprijzen duidelijk vast te stellen.

* * *

In dienst van den verkoop der benzine en alle andere voortbrengselen moest een ontzagwekkend *distributie-apparaat* worden gesteld. Van de groote opslagtank af tot de petroleumkan, van het bunkerstation, waar een Oceaanreus in een fractie van den tijd, dien hij voor het bunkeren van steenkolen zou noodig hebben, met behulp van slechts enkele personen zindelijk en snel zijn stookolie inneemt, tot het kleinste transportabele benzinstation, van de verkoopsafdeeling der groote concerns tot de doos vaseline, welke bij den drogist verkrijgbaar is, wordt alles dienstbaar gemaakt aan de veelzijdige behoeften en verlangens van een sterk uiteenlopende clientèle. Het valt niet te ontkennen, dat in dit opzicht zelfs veel te veel van het goede geschiedt. Het slagwoord „service voor den client” kan en mag niet doen voorbijzien, dat het meer het — dikwijls totaal verkeerd begrepen — belang der petroleumondernemingen dan het werkelijke belang van den verbruiker is, dat geleid heeft tot oprichting der naar raming 600.000 benzinepompen in de Ver. Staten, terwijl ook bijv. het aantal in Duitschland, dat op meer dan 37.000 stuks kan worden geraamd, bij geschikte verdeling over het afzetgebied nauwelijks uitbreiding vereischt. Maar al te veel, in een bepaald gebied werkende, ondernemingen meenen aan zichzelf verplicht te zijn, dat op iederen straathoek naast het merk van een concurrent ook het eigen merk verkrijgbaar is, waardoor men in de Ver. Staten zelfs wel schertsend kon beweren, dat het daar soms gemakkelijker is een Gallon benzine dan een glas water machtig te worden. Leiders der industrie met een juist inzicht zijn niet blind voor de nadeelen van de concurrentie, die de producten niet goedkoop, doch juist duurder maakt; niet blind voor een kapitaalsverkwisting, die uit het oogpunt van particulier zoomin als van algemeen belang te rechtvaardigen valt.

Bovendien heeft meer dan een van deze personen stelling genomen tegen de ondoelmatige wijze, waarop bepaalde afzetgebieden niet worden verzorgd uit de productiestreken, welke daartoe in verband met de transportkosten het gunstigst liggen, doch uit gebieden, welke aanmerkelijk minder voordeelig zijn gelegen. Maar het breken met dit verleden beteekent een nog ernstiger afzien van gewone methoden en concurrentieneigingen dan een veel eenvoudiger overcomst betreffende productiebeperkingen.

Hier, gelijk zoo menigmaal, zal derhalve de roep naar „*rationalisatie*” blijken overeen te komen met het *erkennen van economische dwalingen*, waarop reeds langen tijd critiek is uitgeoefend, en die ongetwijfeld geenszins steeds zijn ontstaan uit zuiver economische overwegingen. Want hoeveel er bijv. ook mogen zijn gegroeid uit het geloof aan den zegen van de onbeperkte concurrentie, wellicht nog meer werden geboren uit totaal irrationeële motieven als zucht

zich te doen gelden, streven naar macht, het stellen van doen vóór denken, het handelen vóór het overwegen.

* * *

Het vraagstuk der systematische organisatie van den verkoop vormt overigens slechts het pendant bij dat betreffende de productie, de basis der industrie. Hier zoowel als daar en bij vele andere vraagstukken gaat het erom, hoe *onnoedige concurrentie kan worden vervangen door samenwerking*, hoe goedbegrepen economie kan treden in de plaats van een systeem, waaronder wel de afzonderlijke onderneming uitstekend kan zijn georganiseerd, maar de industrie als geheel beschouwd dat nog geenszins is. Men mag misschien van meening zijn, dat de vérestrekkende beheersching van aanzienlijke deelen der productie, van het transport, van de verwerking en van den verkoop door een aantal van de grootste concerns het oplossen van dit vraagstuk in elk geval eerder vergemakkelijkt dan belemmert; het eigenbelang juist van de groote lichamen, welker belangenstrijd en betrekkingen tot de Regeeringen tegenwoordig het groote publiek, wanneer dit van petroleum hoort, bovenal voor oogen staan, evenals het een menschenleefftijd geleiden het begrip trust was, dat zich aan dit publiek opdrong met het woord petroleumindustrie, drijft wel in de richting van een dergelijke overeenkomst.

Het zijn inderdaad *economische en financiële lichamen van de eerste grootte*, waarmede men in dit geval te doen heeft. Der petroleumindustrie schijnt de drang tot vorming daarvan wel in hooge mate eigen te zijn. De noodzakelijkheid van het beschikken over zeer groote kapitalen voor de ruwolieproductie, die gebaseerd moet zijn op talrijke velden, de concurrentie met reeds bestaande groote ondernemingen, die slechts kan worden gevoerd met groote zeer moderne en kostbare verwerkingsinstallaties, welke laatste op haar beurt weder een omvangrijk transportmiddelenpark en een uitgebreide afzetorganisatie vereischen, benevens algemeen de voortdurende groei der industrie, welke aan de afzonderlijke onderneming om zoo te zeggen gebiedend voorschrijft mede te groeien, moeten worden genoemd als de oorzaken, die ook in de naaste toekomst niet zullen ophouden zich te doen gelden, en die in het bijzonder tevens leiden tot de aaneensluiting van reeds bestaande groote ondernemingen tot nog grooter eenheden.

De oude leidende maatschappij van het Standard Oil-concern, de *Standard Oil Co. (New Jersey)*, beschikte einde 1929 over \$ 635,47 miljoen gewoon kapitaal, \$ 120 miljoen obligatiën en \$ 549,22 miljoen reserves; balanstelling \$ 1.767,38 miljoen. Zij produceerde haast 7 pCt. (101,1 miljoen barrellen) en verwerkte ongeveer 13 pCt. (196,8 miljoen barrellen) der wereldproductie aan ruwe olie.

Van haar dochterondernemingen, waaraan zij op grond van het vonnis van het Hoogste Gerechtshof in 1912 een haar niet zeer welkome vrijheid moest schenken, zijn het vooral drie, welke zichzelf weder tot zeer groote concerns hebben ontwikkeld: de *Standard Oil Companies of California, Indiana en New-York*. Het kapitaal van de eerste bedraagt \$ 321,15 miljoen, de balanstelling \$ 604,72 miljoen; de Standard Oil Co. of Indiana bezit een kapitaal van \$ 421,26 miljoen, de balanstelling is \$ 697,03 miljoen; de Standard Oil Co. of New-York, die thans zal worden samengesmolten met de eveneens zeer belangrijke Vacuum Oil Co., heeft een kapitaal van \$ 434,49 miljoen, waarbij nog \$ 98,92 miljoen obligatiën komen; balanstelling \$ 708,41 miljoen.

Aan dividenden betaalde de groep over 1929 uit \$ 269,65 miljoen, tegen \$ 218,74 miljoen over 1928.

Het is een menigmaal gestelde vraag, in hoeverre men de verscheidene *Standard Oil-maatschappijen* heden nog als één geheel mag beschouwen. Verandering in de bezittingen, aaneensluitingen en het streven naar expansie hebben geleid tot een zelfstandigheid der afzonderlijke ondernemingen, welke met een

streng uniforme politiek niet meer in overeenstemming is te brengen. Misschien zou men de verhouding nog het best kunnen vergelijken met die in het Britsche Imperium: zooals de verschillende deelen daarvan steeds zelfstandiger worden, steeds meer eigen politieke en economische doeleinden nastreven, doch een onzichtbare en tot dusverre niet verbroken band hen met elkander en met het Moederland verbindt, zoo schijnen zich ook de betrekkingen tusschen de groote eenheden van het Standard Oil-concern te ontwikkelen.

Tegenover deze Standard Oil-maatschappijen staat als een vast aaneengesloten geheel de *Koninklijke-Shell-groep*, waarin het overwicht in de verhouding 3:2 bij de Nederlandsche zuster, de Koninklijke Nederlandsche Petroleum Maatschappij, ligt. Zij beschikt thans over een uitgegeven kapitaal van f 503,62 millioen gewone aandelen en totaal f 30 millioen preferente en prioriteits-aandelen. Een obligatielening van \$ 40 millioen werd onlangs gemitteerd. Het kapitaal van de Shell Transport & Trading Company bestaat na de jongste verhooging uit £ 23.59 millioen gewone aandelen, £ 2 millioen 1ste en £ 5 millioen 2de preferente aandelen. De groep, in elk opzicht het „meest internationale” concern, is de grootste ruwolieproducente ter wereld; met een productie van meer dan 25 millioen tons overtreft zij die van de Standard Oil Co. (New Jersey). haast met het dubbele.

Met de Koninklijke-Shell-groep in steeds nauwer wordende relatie, welke geleid heeft tot de oprichting van gemeenschappelijke verkoopsorganisaties in uitgestrekte gebieden, staat de *Anglo-Persian-Burmah Oil groep*. De controle over de Anglo-Persian Oil Co. ligt in handen van de Britsche Regeering.

Naast deze grootste concerns staan de z.g. „onafhankelijken”, waarvan de *Gulf Oil Co.* (in nauwe relatie staande tot de familie van den Amerikaanschen Staatssecretaris van de Schatkist Mellon) en de *Texas Corporation* de grootste zijn. De ruwolieproductie van de Gulf Oil bedroeg in 1929 91.76 millioen barrels, de balanstelling \$ 686.72 millioen bij slechts \$ 113.13 millioen kapitaal en \$ 65.41 millioen obligatiën; de Texas Corp., die ongeveer 45 millioen barrels ruwe petroleum produceert, beschikt vermoedelijk over de meest uitgebreide afzetorganisatie van alle Amerikaansche petroleumondernemingen, en werkt met een kapitaal van \$ 246.25 millioen alsmede \$ 123.42 obligaties enz.; balanstelling \$ 609.85.

Andere zeer aanzienlijke concerns zijn de *Sinclair Consolidated Oil Corp.*, welke samensmelting met de Standard Oil-maatschappij *Prairie Oil & Gas Co.* aanstaande is, waardoor een onderneming met circa \$ 600 millioen activa zou ontstaan; de *Continental Oil Co.*, kort geleden ontstaan uit de samensmelting van een oude gelijknamige Standard Oil-maatschappij met de onafhankelijke *Marland Oil Co.* en in nauwe relatie staande tot de Morgan-groep; de *Phillips Petroleum Co.*, de grootste producente ter wereld van aardgasbenzine; de vroegere tegenstandster van de Standard Oil Co., de *Pure Oil Co.*; de snel gegroeide *Richfield Oil Co. of California*; de *Union Oil Co. of California*; vervolgens de *Cities Service Co.*, welke zoowel public utility- als petroleumonderneming is en welke balanstelling het milliard Dollars te boven gaat. Een vroeger tot de grootste onafhankelijken behorende onderneming, welke echter in de laatste jaren geheel onder den invloed van de Standard Oil Co. of Indiana kwam, is de *Pan American Petroleum and Transport Co.*, de oude spits-maatschappij van het Doheny-concern. Een groot aantal onder de dochtermaatschappijen van de groote concerns vertegenwoordigen zelf weder uiterst omvangrijke en uitgebreide ondernemingen. Voorbeelden daarvan zijn: de *Shell Union Oil Corp.* (Kon. Shell); *Humble Oil and Imperial Oil* (Standard Oil Co., New Jersey).

Dr. WILHELM MAUTNER.

DE TARIEVEN DER FINANCIERINGS- MAATSCHAPPIJEN. 1)

In zijn reeds vroeger²⁾ door mij besproken brochure „Het Afbetalings-(Huurkoop)Systeem” zegt de heer K. I. B. A. de Coster o.a. het volgende:

„Verzwegen wordt, dat men de rente berekent over het volle bedrag en tot den dag waarop de laatste termijn zal zijn voldaan. Men houdt er dus geen rekening mede, dat het credietbedrag wekelijks of maandelijks minder wordt en derhalve na elken betaalden termijn slechts over het dan nog resteerend bedrag en over het dan nog resteerende tijdvak rente behoort te worden betaald. Wanneer men hiermede wel rekening houdt, komt men tot een geheel andere vergoeding voor de bemoeiingen van de financieringsinstelling dan van zoo ongeveer 6 à 8 pCt., zooals zij den volke meestal pleegt wijs te maken. Het blijkt dan dat bijv. door een dergelijke instelling de volgende, naar den aard van de goederen wisselende, rentevoet in rekening wordt gebracht:

Automobielen van 11 tot 15 pCt.; wasscherijmachines 17 pCt.; rijwielen 19 pCt.; haarden en kachels 20 pCt.; naaimachines 21½ pCt.; meubelen 20 tot 25 pCt.; radio-toestellen en grammofoons 27 pCt.

Wanneer men nu hierbij in aanmerking neemt, dat, mits bij goed beleid, de financierende instelling geen risico van groote beteekenis behoeft te loopen, dan zal het duidelijk zijn, dat de koper de hem verleende hulp meer dan dubbel en dwars moet betalen en in zeker opzicht hier en daar met recht van woeker mag worden gesproken.”

Ik wil hier eens eenige cijfers tegenover stellen:

Wanneer iemand bij de Gemeente-Electriciteits Werken te Amsterdam goederen op afbetaling koopt, betaalt hij een prijsverhooging die neerkomt op een „jaarrente” van ca. 9 tot ca. 50 pCt., en die gemiddeld ca. 16 pCt. bedraagt.

Wanneer iemand op afbetaling koopt bij de Gemeente-Gasfabrieken te Amsterdam, betaalt hij een „jaarrente” van 18 à 19 pCt.

Wanneer iemand op Maandag zijn zondagsche kleeren naar een gemeentelijke Bank van Leening te Amsterdam brengt, daarop f 10.— opneemt en ze des Zaterdag daaraanvolgende weer terughaalt, betaalt hij een „jaarrente” van ca. 160 pCt.

Wanneer een winkelier zijn goederen van een grossier of fabrikant betreft op 3 maands-crediet en een artikel 4 maanden nadat hij het ontvangen heeft, verkoopt met een brutowinst, welke ⅓ van den verkoopprijs bedraagt, maakt hij over het in dat artikel gestoken kapitaal een „jaarrente” van 400 pCt.

Men zou deze voorbeelden nog met vele andere kunnen vermeerderen; men zal echter uit de door mij aangehaalde wel reeds kunnen afleiden, hoe misleidend het is, om al dergelijke vergoedingen in jaarrente om te rekenen. Misleidend ook daarom, omdat men op die wijze tot geweldige cijfers komt, terwijl er, in geld uitgedrukt, meestal slechts van geringe bedragen sprake is. In het geval bijv. waarin men aan de G.E.W. een „jaarrente” van 50 pCt. betaalt — overigens een uitzonderingsgeval — gaat het tenslotte slechts om een bedrag van f 5.—; in het geval waar de Bank van Leening 160 pCt. „rente” verlangt, om een bedrag van 28 cent. Ook bij woekerbestrijding wordt gaarne met een berekening in jaarrente gewerkt; men kan echter zeer goed geld- en prijzenwoeker bestrijden zonder van dergelijke op-sensatie berekende argumenten gebruik te maken.

De gemeentebedrijven verschillen wat de financiering betreft daarin van de eigenlijke financieringsmaatschappijen, dat zij ten aanzien van de artikelen die zij verkopen rechtstreeks het risico van een ongunstig verloop der huurkooptransacties dragen. Stelt men daar echter tegenover, dat zij over zeer goedkoop geld beschikken; dat het maken van winst op de verkochte goederen voor hen slechts bijzaak is, daar het hun in hoofdzaak erom te doen is, door den afzet van die goederen het verbruik van electrischen stroom of gas te bevorderen; dat hun voorts vaak eenvoudiger

¹⁾ Zie voor het artikel „De kosten van het Afbetalingsstelsel” E.-S. B. van 28 Mei jl.

²⁾ E.-S. B. van 26 Maart 1930.

middelen ten dienste staan om tegen nalatige huurkoopers op te treden, dan zal het wel duidelijk zijn, dat de financieringsmaatschappijen zich niet met lagere tarieven tevreden kunnen stellen.

De Vereeniging van Directeuren van Financieringsmaatschappijen in Nederland heeft voor het financieren van huurkooptransacties betreffende automobielen de volgende tarieven vastgesteld:

Bij catalogusprijzen tot en met f 4000.— 7 pCt. per jaar en 10½ pCt. per 18 maanden; boven f 4000.— en voor gebruikte automobielen respectievelijk 8 en 12 pCt., alles bij vooruitbetaling te voldoen.

Deze tarieven zijn als minimumtarieven bedoeld, in werkelijkheid wordt er in de praktijk echter zelden van afgeweken. Zij zijn in het algemeen iets lager dan de in het buitenland gangbare. In jaarrente omgerekend komen zij neer op een bedrag van 13 à 15 pCt.

Voor andere artikelen dan automobielen zijn geen minimumtarieven vastgesteld; de meest gangbare zijn bij 12-maandsfinancieringen gewoonlijk gelegen tusschen 8 en 10 pCt., hetgeen dus op een jaarrente van 15 à 18½ pCt. neerkomt. Bij sommige artikelen en bij financieringen van korteren duur is de vergoeding iets hooger. De „rente” pleegt berekend te worden over het bedrag van het crediet en niet over den verkoopsprijs der goederen.

In de Vereenigde Staten is een zeer gebruikelijke rente: ¼ pCt. per dag, hetgeen dus op een jaarrente van 15 pCt. neerkomt. Veelal wordt echter nog 10 pCt. van het te financieren bedrag als een soort waarborgsom tot aan den afloop van de transactie ingehouden, waardoor het percentage nog met ca. ¼ pCt. stijgt, terwijl bovendien bij kleine contracten meestal een minimumbedrag aan kosten in rekening wordt gebracht.

Voorts moet men er rekening mede houden, dat de vergoeding bij vooruitbetaling verschuldigd is, hetgeen feitelijk ook nog weer eenige verhooging met zich brengt.

Dat deze tarieven internationaal weinig verschillen (in Duitschland zijn zij wellicht iets hooger) en dat zij tegenwoordig niet meer dalen, niettegenstaande er tusschen de financieringsmaatschappijen een tamelijk scherpe concurrentie bestaat, wijst erop, dat zij zoo hoog moeten zijn, wil er voor deze instellingen een redelijke winstmarge overblijven.

Toen in ons land onder den drang eener ongezone concurrentie een 5 pCt. tarief voor nieuwe automobielen bestond, kon geen enkele maatschappij daarmede uitkomen, en zagen, verschillende van deze instellingen zich genoodzaakt, zich van dit terrein terug te trekken.

Waarom plegen nu de financieringsmaatschappijen de door haar verlangde vergoedingen in de meeste landen niet in jaarrente uit te drukken?

In de eerste plaats wel omdat deze vergoedingen van de te financieren bedragen worden afgetrokken. De bank zegt dus tot den handelaar: ik verstrek op dit contract zooveel, en trek van dit bedrag zooveel procent af als vergoeding voor mijn bemoeiingen.

In de tweede plaats, dat zij hierbij de in den handel gebruikelijke berekening volgt: immers ook de handelaar pleegt bij verkoop op termijnbetaling den prijs met een zeker percentage te verhoogen en de bank komt met hem overeen, dat hij haar een deel van die verhooging zal afstaan.

Eindelijk heeft hierop ongetwijfeld de omstandigheid invloed uitgeoefend, dat het publiek de financieringsmaatschappij uitsluitend als bankinstelling beschouwt en derhalve geneigd is, tarieven die op een jaarrente van 15 à 18 pCt. neerkomen buitensporig te achten. In werkelijkheid is de financieringsmaatschappij slechts ten deele bankinstelling; voor een groot deel is zij een handelszaak, daar zij door haar uitgebreiden administratieven- en contrôledienst aan den goederenhandel op intensieve wijze deelneemt.

Tengevolge hiervan zijn haar eigen onkosten slechts voor een ondergeschikt deel tot rente te herleiden;

de juiste term is dus niet „rente” maar „kosten”. Bedient zij zich echter van dezen term, wat verschillende financieringsmaatschappijen inderdaad doen, dan zegt het publiek: er wordt van kosten gesproken, omdat men met het oog op het hooge percentage er niet voor durft uit te komen, dat er hier in werkelijkheid van rente sprake is.

Het is daarom zeer noodzakelijk, dat er ten aanzien van dit punt door de financieringsmaatschappijen klare wijn wordt geschonken en dat zij zich de moeite geven, het publiek te doen inzien, dat haar tarieven voor een belangrijk deel op handelsonkosten zijn gebaseerd.

* * *

Wanneer wij die tarieven ontleden, dan zien wij, dat daarin in hoofdzaak de volgende elementen te onderscheiden zijn: 1. interest, 2. administratie- en contrôlekosten, 3. risicopremie. Ik zal deze punten achtereenvolgens aan een nadere beschouwing onderwerpen.

Interest. Hieronder is te verstaan: rente van disconto's, deposito's, obligaties en natuurlijk ook een billijk rendement voor het eigen kapitaal der maatschappij. De meeste hier te lande gevestigde instellingen hebben geen deposito's, en slechts weinige obligatiekapitaal. Ik kan mij dus zonder bezwaar tot de discontorente beperken.

Waar De Nederlandsche Bank het papier van de financieringsmaatschappijen niet in herdisconto neemt, richt de discontorente zich slechts in zeer geringe mate naar den gewonen rentestand. Een rente van 6 pCt. is wel het minste waartegen de financieringsmaatschappij haar papier thans onder kan brengen; niet zelden zijn discontofaciliteiten slechts tegen een aanmerkelijk hoogere vergoeding te krijgen, zoodat er zelfs percentages van 10 à 11 pCt. en meer voorkomen. Is de financieringsmaatschappij genoodzaakt, tot zulke „faciliteiten” haar toevlucht te nemen, dan ziet zij daarmede al het grootste deel van de door haar zelf berekende vergoeding verloren gaan.

Administratie- en contrôlekosten. Deze zijn bij de financieringsmaatschappij zeer hoog, belangrijk hooger dan bij de gewone banken. Men moet hierbij onderscheiden tusschen autofinanciering en andere soorten van financieringen. Bij autofinanciering moet de bank informaties nemen, en zij moet dat met het oog op de in den automobielenhandel heerschende toestanden zeer nauwkeurig doen, niet zelden door zelf een onderzoek ter plaatse in te stellen. Voorts hebben er allerlei vaak zeer tijdroovende besprekingen plaats. Is de post echter eenmaal tot stand gekomen, dan is, indien hij verder zonder stoornis verloopt, het zuiver administratieve gedeelte van den arbeid die ervoor noodig is gering, daar de bank ten aanzien van iederen post slechts op de regelmatige betaling van eenige wissels van niet al te kleine bedragen heeft toe te zien.

Bij de zgn. „handelaarscredieten” staat de zaak geheel anders; hier moet in verhouding tot de gefinancierde bedragen, die ieder op zichzelf klein zijn, veel werk aan het informeren besteed worden; is het contract door de bank gefinancierd, dan zendt zij meestal aan den huurkoopster nog een contrôlebiljet, om zich ervan te overtuigen, dat het contract met de werkelijkheid overeenstemt; zijn de handteekeningen op deze stukken verschillend of zijn er andere afwijkingen, dan geeft dat aanleiding tot een nieuw onderzoek; wordt het contrôlebiljet niet teruggezonden dan moet ook hierover weer gecorrespondeerd worden. Voorts moet een groot aantal betalingen, vaak weekbetalingen, gecontroleerd worden en is de bank niet zelden genoodzaakt, het oor te leenen aan garantielichten van de zijde der huurkoopsters, en anderzijds den handelaar te steunen in zijn actie tegen nalatige clienten. Eindelijk moet er ook op den handelaar zelf een regelmatige contrôle worden uitgeoefend. Voor dit alles moet men kunnen beschikken over een uitgebreid personeel, naar verhouding veel grooter dan een gewone bank noodig heeft.

Risicopremie. Het geringe risicopcentage is een

der parapedaardjes, die bij voorkeur door sommige verdedigers van het afbetalingsstelsel bereden worden. Toch heeft dit beestje niet alleen menigen handelaar, maar ook verschillende financierings- of credietverzekeringmaatschappijen tot zondagsruiters gemaakt. Een van beiden: of het aan het bedrijf inhaerente risico is groot, en dan loopen alle financieringsmaatschappijen gevaar, of het is klein, en dan moet de minder goede gang van zaken bij verschillende van deze instellingen aan beheersfouten te wijten zijn geweest. Zooals meestal, ligt ook hier de waarheid in het midden. Zoolang de meeste financieringsmaatschappijen in het stof geknield liggen voor den automobielhandelaar, die genadiglijk zijn gaven in den vorm van credietaanvragen uitdeelt aan hen, die hem welgevallig zijn (en die bereid zijn, in tastbaren vorm hun dankbaarheid te toonen), zoolang zij om strijd den handelaar in andere artikelen in het gevele trachten te komen, om de eer waardig gekeurd te worden zijn huurkooptransacties te mogen financieren, zullen zij onvermijdelijk tot de ontdekking komen, dat een geheele reeks van deze afgoden leemen voeten heeft. Met andere woorden: dan is het risico groot. Ook in ons land hebben wij dezen tijd meegemaakt. De Vereeniging van Directeuren van Financieringsmaatschappijen in Nederland heeft er het hare toe bijgedragen om aan dezen toestand een eind te maken, door haren leden het consigne uit te geven: geenerlei provisie aan eenigen tusschenpersoon, tenzij in vasten dienst.

Gaan de financieringsmaatschappijen daarentegen ingevolge uitdrukkelijk of stilzwijgend overleg op een voorzichtige wijze te werk; passen zij een even scherpe selectie toe als de goed beheerde groote bankinstellingen dat plegen te doen, dan is het risico klein.

Er zijn echter een paar dingen die men bij het beoordeelen van de zoo herhaaldelijk gepubliceerde cijfers in het oog moet houden: Als men bijv. leest, dat de General Motor Acceptance Corporation in een zevental jaren slechts een percentage dat van 0,91 tot 0,035 varieert op haar omzet heeft moeten afschrijven, dan dient men ter juiste beoordeeling van deze cijfers eraan te denken, dat zij de handelaars aansprakelijk pleegt te stellen voor het goede verloop der voor hen gefinancierde transacties, zoodat zij alleen gevaar loopt, als behalve de huurkoop ook eerstgenoemde insolvent blijkt te zijn. Voorts geven dergelijke cijfers ook geen uitdrukking aan de offers, die men zich heeft moeten getroosten om risico te voorkomen. Men kan inderdaad het risicopercentage zeer laag houden, maar men moet dan niet karig zijn met de uitgaven voor informatie en controle, m.a.w. men moet er niet tegen opzien, een der andere elementen van de in rekening gebrachte vergoeding te doen stijgen. En dan dient men er ook nog op te letten, dat de risicopercentages, die men vermeld vindt, op de gefinancierde bedragen betrekking hebben. Houdt men echter rekening met de tusschentijdsche aflossingen dan blijkt het gemiddeld uitstaande crediet aanmerkelijk kleiner te zijn, en wel meestal de helft tot een derde lager. Men moet daarom ook het risicopercentage twee tot anderhalf maal zoo hoog nemen om zich van het risico een juist beeld te kunnen vormen.

Er zijn eindelijk ook nog bijkomende omstandigheden, die de tarieven der financieringsmaatschappijen beïnvloeden. Een ervan is het feit, dat in haar bedrijf de omzet vaak zeer ongelijk over het jaar is verdeeld. Dit heeft dan tengevolge, dat zij, om in het drukke seizoen haar clientèle niet teleur te stellen, in de andere maanden belangrijke bedragen moeten reserveren, hetgeen natuurlijk renteverlies veroorzaakt. Uiteraard zijn de banken, die over ruime disconto faciliteiten beschikken, en wel in dien zin, dat zij geld kunnen opnemen, wanneer zij het noodig hebben, in dit opzicht er beter aan toe dan die, welke hoofdzakelijk werken met aandelen- of obligatiekapitaal.

Wie het bovenstaande vergelijkt met hetgeen ik in een vorig artikel over de kosten van het afbeta-

lingsstelsel geschreven heb, zal tot de conclusie komen, dat de financieringsmaatschappij aan den handelaar een kostenpercentage in rekening brengt, dat vrijwel gelijk is aan dat, waarmede laatstgenoemde zijn prijzen verhoogt. De handelaar berekent dit percentage echter over den verkoopprijs der waren, de financieringsmaatschappij over het door haar gefinancierde bedrag. In het algemeen kan men aannemen, dat ongeveer twee derde van de door eerstgenoemde in rekening gebrachte prijsverhoging aan haar ten goede komt. Het restant is niet voldoende om de andere kosten, die de verkoop op afbetaling voor den handelaar met zich brengt, te dekken, zoodat het ontbrekende door zijn grooteren omzet en zijn geringere afhankelijkheid van bepaalde fabrikanten, importeurs of grossiers moet worden goedgeemaakt.

Mr. FR. W. FISCHER.

DE EERSTE NEDERLANDSCHE BEDRIJFSTELLING.

Thans heeft de Regeering het in de Memorie van Toelichting betreffende Hoofdstuk V van de Staatsbegroting voor 1930 al eerder door haar aangekondigde wetsontwerp op de bedrijfstelling bij de Tweede Kamer ingediend. De bedrijfstelling heeft in ons land lang op zich laten wachten. Het was immers reeds in 1900, dat de toenmalige Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Centrale Commissie voor de Statistiek mededeelde, dat zijn amttgenoot van Waterstaat, Handel en Nijverheid en hij overtuigd waren van het nut, hetwelk een goede en betrouwbare bedrijfsstatistiek kon opleveren en dat zij in verband daarmede ook de wenschelijkheid van een bedrijfstelling beaamden.

Ook vergeleken met andere landen zijn wij allermint haantje de voorste. Frankrijk hield zijn eerste telling in 1845, België in 1846; in 11 landen hebben vóór 1900 tellingen plaats gehad, na 1900 kwamen er nog 10 bij, Turkije en Mexico inclusief.

Ook na 1900 heeft de Centrale Commissie voor de Statistiek nog bij de Regeering op het houden van een bedrijfstelling aangedrongen, op grond van financiële overwegingen, te vergeefs. Totdat ter vermindering van de kosten het denkbeeld werd geopperd om de bedrijfstelling tegelijk met de in 1930 te houden volks- en beroepstelling te doen plaats hebben en om voorts bij de bedrijfstelling zooveel mogelijk gebruik te maken van reeds voorhanden gegevens; twee omstandigheden, die niet onwaarschijnlijk wel medegegeld zullen hebben bij het besluit der Regeering om een bedrijfstelling te bevorderen.

Aan hen, die nog mochten meenen, dat een bedrijfstelling niet noodig is, omdat er al verschillende gegevens bekend zijn bij de Arbeidsinspectie, de Rijksverzekeringsbank, de Kamer van Koophandel en Fabrieken, het Centraal Bureau voor de Statistiek en andere instellingen, geeft de Memorie van Toelichting een goede les: „Deze gegevens zijn echter alle beperkt, hetzij tot bepaalde bedrijfstakken, hetzij tot bedrijven van bepaalden omvang. Bovendien zijn zij alle onvolledig en onvoldoende om het gewenschte inzicht te kunnen geven. Zij kunnen noch op zichzelf, noch alle tezamen een voldoende materiaal leveren voor de samenstelling van een behoorlijk overzicht van het Nederlandsche bedrijfsleven.” Inderdaad, de gegevens, waarover elk van die Diensten beschikt, zijn met een speciaal doel verzameld¹⁾, berusten op verschillende grondslag en het is begrijpelijk, dat zij daarom niet te coördineeren zijn. En gesteld eens, dat het wél mogelijk ware geweest uit al die gegevens een statistiek samen te stellen, dan nog zou deze uitermate onvolledig zijn, want dan zouden daaraan ontbroken hebben de talloze in ons land

¹⁾ In de Ondernemingsstatistiek van de Rijksverzekeringsbank vindt men bijv. de papierfabrieken van de firma v. Gelder te Wormer, Velzen, Renkum en Apeldoorn op Amsterdam, omdat te Amsterdam de hoofdadministratie gevestigd is. Dit geeft natuurlijk een misleidend beeld van de verspreiding der papierfabrieken over ons land.

bestaande zeer kleine bedrijven, de z.g. eenmansbedrijven, dit zijn hoofdzakelijk de bedrijven van ambachtslieden en winkeliers, wier invloed op het bedrijfsleven waarlijk niet onderschat mag worden, maar die bij geen enkelen dienst bekend zijn⁴⁾.

Onbekend is verder hoeveel en welke winkels er in Nederland zijn; evenmin hoeveel en welke „filiaalbedrijven”. Nog nooit is het gelukt het aantal binnenschepen in ons rivieren- en kanalenrijk land te weten te komen. Ja, behalve voor de weinige bedrijven, waarvoor de Statistiek van Voortbrenging en Verbruik wordt samengesteld, vindt men nergens iets omtrent aantal en vermogen der krachtwerktuigen onzer industrie, toch waarlijk wel een der meest essentiële gegevens om de beteekenis van de nijverheid te kunnen meten.

Geen wonder, dat het gemis aan een bedrijfstelling dan ook telkens ernstig gevoeld wordt door hen, die zich bezig houden met vraagstukken als handelspolitiek, spoorweg- en scheepvaartpolitiek, distributie, electricatie, huisarbeid, winkelsluiting, woningbouw, werkverruiming, arbeidersbescherming, vakopleiding, emigratie, oorlogsvoorbereiding, keuringsdiensten, voorlichtingsdiensten en andere vraagstukken, waarbij wel en wee van het bedrijfsleven in het bijzonder of van het land in het algemeen betrokken zijn.

Mag aangenomen worden, dat het belang van een bedrijfstelling wel voldoende vaststaat, een andere kwestie is, hoe die telling gehouden zal worden. De methode, die in het buitenland gewoonlijk wordt toegepast, komt in het kort hierop neer, dat speciaal voor dit doel door de gemeentebesturen aangenomen tellers huis aan huis rond gaan om te onderzoeken of er ook bedrijfshoofden wonen en dan aan deze bedrijfshoofden formulieren uitreiken, waarop alle gewenschte gegevens betreffende het bedrijf moeten worden ingevuld.

Blijkens de Memorie van Toelichting zal in Nederland een andere methode gevolgd worden. Van de Algemeene Volks- en Beroepstelling, die op 31 December 1930 gehouden zal worden, zal gebruik worden gemaakt om door middel van een speciale adreskaart, de namen en adressen van alle ondernemingen te weten te komen. Voor zoover deze niet onder de Ongevallenwet 1921 vallen, zal diezelfde kaart tevens gebruikt worden om de verder voor de bedrijfsstatistiek noodige gegevens te verzamelen. De gegevens voor de verzekeringsplichtige bedrijven zullen evenwel door het Centraal Bureau voor de Statistiek ontleend worden aan de loonlijsten voor de Ongevallenverzekering. Deze methode heeft twee voordeelen: ten eerste de kans op juistere, immers door de deskundige Raden van Arbeid gecontroleerde gegevens en ten tweede dat de ondernemers voor de bedrijfstelling geen opgaven behoeven te verstrekken, die hun ook reeds voor een ander doel gevraagd zijn. De bedrijfstelling krijgt hierdoor als het ware een aanvullend karakter. Op de loonlijsten voor de Ongevallenverzekering zelf komen enkele aanvullende vragen voor, terwijl aan de loonlijst betreffende het tweede halfjaar 1930 een uitslaand blad gehecht is, met speciale vragen ten behoeve van de bedrijfstelling. Deze vragen blijven ook met het oog op de kosten van de telling — die met inbegrip van de kosten van voorbereiding op f 430.000 geraamd zijn, over drie of vier jaar te verdeelen — beperkt tot die welke onmisbaar zijn voor een overzicht van den aard en den omvang van het bedrijfsleven.

Voornamelijk wordt gevraagd naar de soort van de ondernemingen, de bedrijven, die er in uitgeoefend worden en den rechtsvorm; naar aantal, geslacht en leeftijd der bedrijfshoofden (van deze ook de nationa-

⁴⁾ Het aantal dezer zeer kleine bedrijven wordt op ongeveer 200.000 geschat. Een der rapporten van de Commissie voor de Economische Politiek bracht aan het licht, dat er in den Haag meer kruidenierszaken niet, dan wel in het Handelsregister ingeschreven waren.

liteit), van de medewerkende familieleden en van de werknemers, w.o. afzonderlijk de thuiswerkers; naar aantal, soort en vermogen van de krachtwerktuigen, voor-, vaar- en vliegtuigen en naar de trekdiere. Ook is gevraagd naar winkels en naar thuiswerkers. Er zal niet gevraagd worden naar het geïnvesteerde kapitaal, den ouderdom der bedrijven, de werktuigen en gereedschappen, de waarde van de gebouwen, de bedrijfsuitkomsten, enz., onderwerpen, waaromtrent men in het buitenland soms wel gegevens bij gelegenheid van een bedrijfstelling vragen stelt.

Door de vastkoppeling van de bedrijfstelling aan de Volks- en Beroepstelling, zal de telling op 31 December, dus midden in den winter, plaats hebben. Nu zijn er een aantal seizoenbedrijven, die op dien datum geheel of zoo goed als geheel stil liggen. De gegevens omtrent die bedrijven zullen daarom met betrekking tot een anderen datum verzameld worden. De Memorie van Toelichting noemt als zoodanig uitdrukkelijk het zeevisschersbedrijf. Dit zal reeds op 1 Juli geteld worden, omdat deze datum de meest geschikte lijkt om tot het verzamelen van de over deze bron van volksbestaan gewenschte gegevens over te gaan. Zoolwel bij het verzamelen van gegevens voor de zeevischerij als voor de zeescheepvaart zal de Scheepvaartinspectie, die reeds een aantal gegevens ter beschikking heeft, haar medewerking aan het Centraal Bureau voor de Statistiek verlenen.

Hoewel het wetsontwerp slechts een telling voor eenmaal beoogt, omdat de Regeering het niet wenschelijk acht, thans reeds vast te stellen, dat tellingen na 1930 periodiek gehouden zullen worden, wijst zij er in de Memorie van Toelichting toch op, dat de veranderingen, die in de structuur van het bedrijfsleven in den loop der jaren plaats vinden, slechts kunnen worden nagegaan, wanneer op geregelde tijden een bedrijfstelling plaats heeft. Het schijnt niet al te gewaagd om te veronderstellen, dat Nederland niet langer zal ontbreken in de rij der landen, die door het geregeld houden van tellingen op de hoogte willen blijven van hun bedrijfsleven.

Wat ten slotte de artikelen van het wetsontwerp betreft, deze komen zooveel mogelijk overeen met de wet op de Statistiek van Voortbrenging en Verbruik. Alleen werd de bepaling krachtens welke in bijzondere gevallen inzage van boeken gevorderd kan worden, voor de bedrijfstelling overbodig geacht.

E. W. V. DAM V. ISSELT.

Juni 1930.

ZITTING VAN DE FISCALE COMMISSIE VAN DEN VOLKENBOND.

Van 22 tot 31 Mei l.l. heeft het Comité Fiscal van den Volkenbond zijn tweede zitting gehouden. Het praesidium werd, wegens verhindering van den Voorzitter, den heer Borduge, waargenomen door den Zwitserschen Directeur der directe belastingen, den heer Blau.

Het Comité had, als gevolg van een tot de leden en de corresponderende leden gericht verzoek, de beschikking verkregen over een omvangrijke documentatie betreffende de wijze waarop men in verschillende landen te werk gaat met het verdeelen van de opbrengst van bedrijven, die in meer dan één land worden uitgeoefend. Van het aldus verkregene is een voorloopig overzicht samengesteld; voorts is een subcommissie belast met het opmaken van een plan van verdere bestudeering. Vermoedelijk zal ten bate van die studie gebruik worden gemaakt van de aanzienlijke gift van 90.000 dollars die, dank zij het initiatief van Prof. Adams, het Amerikaansch lid van het Comité, ten behoeve van de werkzaamheden in zake de dubbele belasting door de Rockefeller-stichting aan den Volkenbond gedaan is.

Van de onderwerpen, in de zitting van October 1929 aan de orde geweest, hebben verschillende opnieuw de aandacht gevraagd. De beginselen, naar

welke het begrip „agent autonome” moet worden bepaald, zijn, na overweging van de ter zake gemaakte opmerkingen, thans in een nieuwe lezing vastgesteld. Met betrekking tot het belasten van winsten uit auteursrecht en uit octrooirecht heeft het Comité kennis genomen van de in verschillende landen geldende praktijk, waarna een voorloopige opstelling is gemaakt van wat ter zake als internationaal recht aanvaard zou kunnen worden.

Aan de ontworpen conventie tot voorkoming van dubbele belasting van automobielen kon ditmaal geen arbeid worden verricht, aangezien het Comité permanent de la circulation routière nog geen gelegenheid had gehad, ter zake zijn meening uit te spreken. Intusschen zal deze materie vermoedelijk in Augustus van dit jaar opnieuw ter hand worden genomen door het uit de beide Comité's afgevaardigde gemengd comité.

Van een algemeene systematisering van de verschillende stelsels van directe belastingen, waarover een vorige maal gedacht was, heeft het Comité voorshands afgezien: de moeilijkheden bleken te groot.

Een denkbeeld, dat de vorige maal geopperd was, is thans tot een onderwerp van studie gemaakt: de mogelijkheid van een plurilateraal tractaat tot voorkoming van dubbele belasting. Tot dusver heeft men te Genève de gedachte beleden, dat alleen tweezijdige overeenkomsten als bereikbaar konden worden beschouwd, en het zal dan ook wel noodig zijn, tot een groote beperking van de stof de toevlucht te nemen, zal een meer algemeen conventie eenige kans van slagen hebben. De voorbereidende werkzaamheden zijn aan een subcomité toevertrouwd.

Van de verdere werkzaamheden valt te noemen een resolutie in zake het belang, dat de clausules van wederkeerigheid en van de meest begunstigde natie hebben met betrekking tot het voorkomen van dubbele belasting. Het Comité heeft aanbevolen, dat men in beginsel de bedoelde materie van de werking dier (in handelsverdragen algemeen bekende) clausules zou uitzonderen:

Tenslotte is een onderzoek ingesteld inzake de belasting, die in sommige landen gelegd is op den invoer van dagbladen en is besloten dat een onderzoek betreffende omzetbelastingen en zegelbelastingen van handelspapier zal worden aangevangen, zoodra de informaties zullen zijn ingekomen, die de Internationale Kamer van Koophandel ter zake gaat inwinnen.

Vermelding verdient eindelijk nog, dat het Comité in zijn rapport aan den Raad van den Volkenbond de wenschelijkheid heeft uitgesproken, dat de Staten ook langs den weg van inwendige wetgeving de dubbele belasting zullen bestrijden. Het is bekend, dat Nederland daarmede zeer gunstige ervaring heeft opgedaan. Met verschillende andere landen is dat eveneens het geval, en thans willen ook de Vereenigde Staten van Amerika, blijkens een onlangs ingediend wetsontwerp, dien weg opgaan.

SINNINGHE DAMSTÉ.

BALTIC AND INTERNATIONAL MARITIME CONFERENCE.

In de einde Mei gehouden jaarlijksche vergadering is het 25-jarig bestaan van de Baltic and International Maritime Conference herdacht. Als plaats van samenkomst was daarom Kopenhagen gekozen, de stad waar het Bureau gevestigd is en waar in 1905 de Conference werd opgericht. In dat jaar kwamen uit verschillende landen reeders, belanghebbend bij de kolenvaart en de houtvaart naar en van de Oost- en Witte Zee, bijeen ter bespreking van den toestand der vrachtenmarkt, die destijds zeer veel te wenschen overliet. Overeengekomen werd niet beneden zekere minimum-cijfers te bevrachten in de hoop op deze wijze door kunstmatige vermindering van aanbod de vraag naar scheepsruimte weer op redelijk peil te

brenge. Ofschoon de doorvoering van het plan praktisch onmogelijk bleek, liet dit eerste internationaal samengaan toch niet na invloed uit te oefenen; de waarde van organisatie was spoedig ondervonden. Niet alleen waren in die dagen de vrachten laag, de omstandigheden in de scheepvaart waren ook overigens vere van bevredigend. De bevrachtingsvoorwaarden hingen gewoonlijk min of meer van het toeval af, standaarddocumenten bestonden nog slechts in enkele weinige vaarten; agenten, stuwadoors- en havenautoriteiten plachten veelal willekeurig op te treden tegenover den individueelen reeder, die hiervan menige bittere ervaring opdeed, maar als enkeling machteloos en zonder eenigen steun moest blijven.

Op deze gebieden was derhalve voor de Baltic Conference een ruime en dankbare taak te verrichten. Door het succes, hetwelk zij wist te bereiken in het bevorderen van betere haventoestanden, het tegengaan van allerlei op den reeder gelegde lasten en kosten en onredelijke gebruiken en het tot stand brengen van standaardcharters, ontwikkelde deze organisatie zich meer en meer tot een belangrijk internationaal lichaam in de scheepvaartwereld. De schokken van de oorlogsjaren werden, zonder dat haar internationaal karakter aangetast werd, doorstaan en vooral na dien tijd onderging de Conference een opmerkelijke groei. De geografische begrenzing tot Noord-Europa, waaraan men zich al jaren niet meer hield, verviel in 1927 officieel in den naam, welke van Baltic and White Sea Conference gewijzigd werd in Baltic and International Maritime Conference. Thans staat zij aan het begin van een nieuwe periode, waarin naar uitbreiding van haar werkzaamheden naar Zuid-Europa en de andere werelddeelen gestreefd zal worden.

In 1905 bedroeg de aangesloten tonnage 997.053 ton, toebehoorende aan 11 landen; thans bedraagt deze 9.958.883 ton, vertegenwoordigende 21 landen. Bovendien zijn togetreden 23 vereenigingen en clubs en 340 cargadoors.

* * *

Had een depressie in de vrachtenmarkt tot de oprichting der Conference geleid, de eerste kwarteeuw van haar bestaan moest worden afgesloten onder nog veel ongunstiger economische omstandigheden. In zijn openingsrede merkte de voorzitter de heer W. A. Souter (Newcastle on-Tyne), op, dat reeders met de langste ervaring zich een zoo wijd verspreide en zoo hevige achteruitgang van het vervoer ter zee slechts kunnen herinneren van de jaren 1882/1883. Toen waren 12 jaren verlopen sinds den Fransch-Duitschen oorlog, thans ligt de groote wereldoorlog 12 jaren achter ons. De heer Souter meende dan ook den huidige toestand voor een groot deel te kunnen verklaren als een gevolg van den oorlog. De vergroting van de scheepsbouwcapaciteit waardoor te gemakkelijke voorwaarden voor nieuwen aanbouw geboden worden, is in vele landen aan den invloed van den oorlog toe te schrijven; de enorme toeneming van de Amerikaansche koopvaardijvloot, die voor een belangrijk deel het teveel aan scheepsruimte heeft doen ontstaan, is eveneens het resultaat van den oorlog. De normale uitbreiding van den wereldhandel, die de jaren vóór 1914 te zien gaven, heeft zich na den oorlog veel minder regelmatig voortgezet. De verarming en zwaar drukkende belastingen verminderden de koopkracht. Bovenal echter heeft de oorlog tot gevolg gehad een versterking van het nationalisme, hetgeen economisch tot het betreurenswaardig streven van ieder land heeft geleid zelf in eigen behoeften te voorzien. De gezonde ontwikkeling van het ruilverkeer is zodoende geremd, met de thans overal waar te nemen gevolgen van eenerzijds overproductie, anderzijds werkeloosheid.

Voor de huidige depressie in de scheepvaart gaf de heer Souter als bijzondere oorzaken aan de beurs-

crisis, den geweldigen val in de prijzen van de voornaamste producten en de overvloedige graanoogsten in Europa, die de invoer van overzee met $\frac{1}{3}$ verminderden. Met graanuitvoer van den Donau en de Zwarte Zee moet bovendien weer worden rekening gehouden, een factor, welke eveneens, in verband met den zooveel korter afstand van deze landen dan van Argentinië en Canada, de behoefte aan tonnage doet verminderen.

Zijn er middelen ter verbetering? De heer Souter meende, dat een georganiseerd opleggsysteem nooit den omvang van de thans opgelegde tonnage (meer dan 800 schepen, 4.500.000 ton d.w.) zou kunnen bereiken; toch is deze maatregel slechts van tijdelijke beteekenis, want, zoodra de vrachten rijzen, wordt het evenwicht door het in de vaart brengen van de opgelegde schepen, weer verstoord. Meer is te verwachten van een slooping van oude en minder lruikbare tonnage van meer dan 25 jaren oud, waarvan thans nog meer dan 10 miljoen in de vaart is. Plannen daarvoor zouden moeten worden uitgevoerd door de scheepsbouwindustrie op een internationale basis. Reeds tracht men in Duitschland en Engeland tot rationalisatie van den scheepsbouw, die de behoeften verre te boven gaat, te komen¹⁾.

In het vervolg van zijn belangwekkende rede wijdde de heer Souter aandacht aan de neiging tot centralisatie van handel en industrie in enkele handen, zooals de „Wheat Pools” in Canada en Australië, de „Farmers Board” in de Ver. Staten, de concentratie elders in den graanhandel, in de chemische industrie, de kolenindustrie enz. Overal komt de reeder te staan tegenover trusts, belangengemeenschappen, vereenigingen en andere combinaties, die de prijzen vaststellen van zijn kolen, stook- en smeerolie, assurantie, loonen, terwijl de tramprederij misschien het meest individualistische bedrijf ter wereld is en in dien vorm niettemin het meest doelmatig zijn taak in den wereldhandel vervult.

Na te hebben stilgestaan bij het vredeswerk van Genève en het plan van Briand der Vereenigde Staten van Europa, dat door de Conference met ingenomenheid wordt begroet, wees de Voorzitter op het belangrijk aandeel dat de scheepvaart genomen heeft, vroeger en ook in den laatsten tijd, in de bevordering van internationaal recht. Het vorig jaar kwam tot stand een internationale conventie betreffende de beveiliging van menschenlevens ter zee, thans is te Londen bijeen een internationale conferentie voor de vaststelling van een internationaal uniform uitwateringsmerk.

Als de voornaamste werkzaamheden van de Baltic Conference in het afgelopen jaar noemde de heer Souter tenslotte de actie ondernomen tot verlaging van de Kielkanaalgelden, tot voorkoming van een stuwadoorsmonopolie in Spanje, tot wijziging van de havengebruiken in Le Havre en bovenal het succes van de naar Spanje gezonden delegatie, welke afschaffing en terugbetaling van de hoge douaneboeten wist te bereiken.

Zooals gebruikelijk werd door de vergadering een lange reeks resoluties aangenomen, waarvan wij hier slechts een enkele willen vermelden. Het meest op den voorgrond werd geplaatst een resolutie, aangenomen na een degelijke inleiding van Kamerherr J. Clan, Deensch afgevaardigde naar de Economische Conferentie te Genève, betreffende handelsbelemmeringen. Hierin wordt eenige voldoening uitgesproken over de in Maart 1930 te Genève gesloten handelsconventie, maar betreurd dat nog slechts zoo wei-

¹⁾ Nader naar zijn meening in een interview gevraagd, zeide de heer Souter het wenschelijk te achten dat door de Regeering van een belangrijk zeevarend land een internationale conferentie zou worden bijeengeroepen van regeeringsafgevaardigden, scheepsbouwers en reeders ter bespreking van een plan tot het buiten gebruik stellen van alle tonnage van meer dan 25 jaren oud. (Lloyd' List 6 Juni 1930).

nig voortgang is gemaakt met toepassing van de aanbevelingen der Economische Wereldconferentie; uitdrukkelijk wordt gewezen op de noodzakelijkheid meer positieve en onmiddellijke maatregelen in dit opzicht te nemen en op alle reeders wordt een beroep gedaan alle pogingen in deze richting door ernstige propaganda te steunen. Deze resolutie ontleent vooral haar belang aan den grooten nadruk waarmee zij door verschillende sprekers werd ondersteund en door de vergadering werd aangenomen.

Daarnaast verdient belangstelling de resolutie betreffende het verleen van subsidies aan scheepvaart en scheepsbouw. De vergadering keurt hierin af de staatsbemoeiing hetzij in den vorm van exploitatie van een staatsvloot, hetzij in het verleen van financieelen steun aan scheepvaart en scheepsbouw als zijnde in strijd met de gezonde ontwikkeling van internationale handelsbetrekkingen, die het best kunnen bevorderd worden, wanneer de concurrentie vrij wordt gelaten en niet gehinderd door politieke overwegingen. De resolutie verklaart er geen bezwaar in te zien, dat diensten door particuliere ondernemingen aan den Staat bewezen behoorlijk vergoed worden, maar met verontrusting gade te slaan, dat dergelijke diensten met overdreven hooge bedragen worden betaald en/of in omstandigheden, dat in het geheel geen diensten gevraagd worden, zoodat de betaling volkomen het karakter van een subsidie verkrijgt.

Tegen staatssteun aan den *scheepsbouw* had de Baltic Conference zich ook reeds vroeger verklaard (in 1925 te Oslo en in 1927 te Hamburg). Voor de eerste maal heeft thans echter een internationaal representatief lichaam van reeders stelling genomen tegen staatssteun aan de *scheepvaart*, het euvel, dat van allesbeheerschenden invloed dreigt te worden. De resolutie was niet tegen een bepaald land gericht, noch hadden de verschillende voorstellers, die over dit onderwerp het woord voerden (o.a. de heer Phs. van Ommeren Jr., Rotterdam), in die richting gesproken; zij was bedoeld als beginselverklaring.

De aanwezige Amerikanen kwamen echter in oppositie en één van hen hield een krachtig betoog, dat het Amerikaansche volk overtuigd was een roeping ter zee te moeten vervullen en net zoolang zijn koopvaardijvloot van staatswege zou ontwikkelen en ondersteunen tot deze roeping volkomen verwezenlijkt was, niettegenstaande alle resoluties, die hiertegen elders zouden worden aangenomen. Integendeel een dergelijke actie van het buitenland zou de Amerikanen slechts versterken in hun vasten wil zich met alle mogelijke middelen een vooraanstaande plaats op de zee te veroveren.

Dit pleidooi verwekte eenige opschudding, maar gaf gelukkig geen aanleiding de strekking van de resolutie te wijzigen; zij werd aangenomen met slechts de stemmen der Amerikaansche afgevaardigden tegen, terwijl de Belgische reeders zich van stemming onthielden.

De overige behandelde onderwerpen bestonden uit zaken van meer speciaal belang, zooals verschillende bedekte belastingen in vreemde havens, die niet in verhouding staan tot de geringe bewezen diensten, waarvoor heffing heet te geschieden; opgekomen werd ook tegen het brengen van de kosten van het douanetoezicht, hetgeen uitsluitend dient ter bescherming van de fiscale belangen van het desbetreffende land, ten laste van vreemde schepen.

Andere resoluties betroffen o.m. de hoge stuwadoorskosten in Engelsche havens, de toepassing van de Internationale Sanitaire Conventie en de samenwerking tusschen reeders en cargadoors.

H. E. SCHEFFER.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.**DE MESTSTOFFENINDUSTRIE IN ZUID-AFRIKA.**

De Heer E. Rosenthal te Johannesburg schrijft ons:

De groote Engelsche magnaat Lord Melchett, een der koningen van de chemische wereldindustrie, heeft kort geleden, na zijn bezoek aan Zuid-Afrika, medegedeeld, dat waarschijnlijk spoedig aldaar een fabriek zal worden opgericht voor de bereiding van stikstof uit de lucht. Wanneer deze fabriek in bedrijf wordt genomen, zal deze industrie waarschijnlijk tot de zes belangrijkste nieuwe industrieën gaan behooren, die na den oorlog in dit dominion zijn gevestigd.

De mededeeling van Lord Melchett is te danken aan het feit, dat hij de zeer groote potentieele behoefte aan mest van den Zuid-Afrikaanschen landbouw beseft. Al mag de bodem, wat de vruchtbaarheid betreft, over onmetelijke uitgestrektheden land weinig te wenschen overlaten, toch leggen de deskundigen hier telkens weder den nadruk op het jammerlijk gebrek aan teelaarde en de schaarschte aan fosfaten, nitraten en andere meststoffen. Eerst na den Boerenoorlog werd het landbouwbedrijf in dit werelddeel eenigszins gemoderniseerd.

Vroeger bebouwden de kolonisten (met uitzondering van eenige vooruitstrevende pioniers, zooals Cecil John Rhodes en anderen) den grond zonder op de toekomst te letten. Door voortdurende bebouwing met dezelfde gewassen en de groote ontwikkeling van de veeteelt, werden groote uitgestrektheden van den Zuid-Afrikaanschen bodem van essentiele chemische bestanddeelen beroofd. De bodem geraakte uitgeput en de eenige mest, die gebruikt werd, was die van het vee. Een kleine honderd jaren geleden werd voor het eerst getracht de verspilde meststof te vervangen. Op de kleine, winderige, onbewoonde eilanden aan de Westkust van de Kaap werd kostbare vogel-guano ontdekt. Aan het einde van de vorige eeuw begonnen de boeren in het parlement een actie op touw te zetten, teneinde den landbouw hiervan te laten profiteeren, hetgeen tengevolge had, dat de guano-lagen werden geannexeerd. Ter voorkoming van de algeheele verdwijning van de mest, mocht slechts een bepaalde hoeveelheid worden verwijderd, welke bepaling ook thans nog geldt. Alhoewel het vogelleven hierdoor behouden bleef, was de mest reeds vanaf het begin niet voldoende voor de dekking van de behoeften van de binnenlandsche markt. Het grootste deel gaat naar de wijnverbouwers in de buurt van Kaapstad, die bereid zijn voor dit product hooge prijzen te besteden.

Niettemin verkeerde de handel in meststoffen gedurende de opbouw-periode na den boerenoorlog in een wantoestand. Ondernemende nieuwe immigranten, die met de moderne Chileensche nitraten bekend waren, deden hiervoor vraag ontstaan en de handel met dezen Zuid-Amerikaanschen Staat nam gestadig toe, ondanks de opkomst van andere markten. Heden ten dage wordt er jaarlijks voor een bedrag van bijna een half millioen pond sterling ingevoerd. De uitbreiding van de bebouwde oppervlakte verlokte de inheemsche delfstofkundigen tot opsporing van nieuwe voorraden ter plaatse. De kusthandel in guano was vastgesteld op 8—10.000 tons per jaar, op welk niveau hij waarschijnlijk zal blijven. Nieuwe eilanden werden niet gevonden, terwijl slechts enkele grotten vleermuizenguano bevatten. Umtali in Rhodesia meldde de belangrijkste vondst op dit gebied, namelijk een kuil met groote hoeveelheden vleermuizenguano.

* * *

De vroeger sporadische en bijna zuiver wetenschappelijke belangstelling werd na het uitbreken van den oorlog een dringende noodzakelijkheid. Alle zendingen uit Chili en andere landen werden door de oorlogvoerenden afgenomen, terwijl Zuid-Afrika te-

vens inzag, dat het niet alleen gedurende onbepaalde tijd in zijn eigen behoefte zou hebben te voorzien, doch tevens levensmiddelen naar de markt der geallieerden zou moeten uitvoeren. De meeste vondsten werden grondig door de Regeering bestudeerd, waarbij slechts weinige van waarde bleken. In het kale Noord-Westelijk gedeelte van de Kaapprovincie werd in de buurt van Prieska potasch gevonden. De hier opgerichte onderneming kwijnde, omdat de grond te arm en te heterogeen was. Nadien werden nog pogingen aangewend, om de exploitatie te doen herleven, doch tot dusverre zonder eenig resultaat. Het is echter niet onmogelijk, dat in dit gedeelte van het land waardevolle riffen zullen worden gevonden, daar de formatie door de geologen veelbelovend wordt geacht.

Nog belangrijker en helaas nog teleurstellender was de geschiedenis van de Saldanha Bay, die, naar werd vastgesteld, honderdduizenden tonnen bevat. In het begin van den oorlog heeft een mijnonderneming te Johannesburg in de buurt van dezen zee-inham, die eenige tientallen mijlen ten Noorden van Kaapstad ligt, een groote fabriek opgericht. De chemische bestanddeelen van de meststof, wier kwaliteit niet van tevoren was vast te stellen, maakte echter een einde aan de onderneming, waarvan men hooge verwachtingen had gekoesterd.

Later vonden mijnonderzoekingen plaats in Natal, in Rhodesia, in den Oranje-Vrijstaat vooral in de buurt van de stad Bethlehem, waar groote salpeterlagen zouden bestaan. Deze vondsten waren helaas te klein voor exploitatie.

Bovendien waren de overzeesche producenten na den vrede in staat met hun vroegere afnemers zaken af te sluiten, zoodat onmiddellijk weder met invoer werd begonnen en de prijzen sterk daalden. Hierdoor kwam voorloopig een einde aan de meeste Zuid-Afrikaansche mestondernemingen. Er waren intusschen eenige kunstmestfabrieken opgericht in Johannesburg, Kaapstad en op een of twee andere plaatsen.

De door een groote kolenmijn te Natal aangewende poging tot fabricatie van amoniaksulphaat voor landbouwdoeleinden was buitengewoon interessant. Een fabriek werd opgericht, teneinde volgens de meest economische methoden te kunnen werken. De vraag naar de andere bijproducten was echter te gering en een scherpe concurrentie veroorzaakte een crisis, waardoor de fabriek, ten minste tijdelijk, moest worden stopgezet.

Met uitzondering van enkele experimenten bleef de Zuid-Afrikaansche meststofindustrie gedurende de twee volgende jaren stagneerend. Een welkom teken, dat de mogelijkheden van het land in dit opzicht niet als uitgeput moesten worden beschouwd, toonde weldra de groote fabriek van ontplofbare stoffen, van De Beers & Co., te Somerset-West in de buurt van Kaapstad. Deze groote onderneming behoorde aan de diamantmaatschappij van Kimberley, die een fabriek oprichtte voor de levering van dynamiet aan Zuid-Afrika en Australië.

Kort na den vrede van Versailles besloot deze onderneming tot massaproductie van meststoffen en andere landbouwbenodigdheden over te gaan. Het resultaat was zeer gunstig, hoewel een aantal ingrediënten nog steeds moet worden ingevoerd. Op het oogenblik werkt de onderneming met bijna 1200 werkrachten, terwijl het daarin gestoken kapitaal £1½ millioen bedraagt. De drie groote Afrikaansche dynamietproducenten, die tot dusverre zelfstandig waren, besloten te fusionneeren onder bescherming van de groote Europeesche trusts voor ontplofbare stoffen (waarbij de groepen van Nobel en Lord Melchett sterk zijn geïnteresseerd). Dientengevolge concentreert Modderfontein in de buurt van Johannesburg zich op dynamiet, terwijl de firma Kynoch & Co. in de buurt van Durban, zich op den verkoop van meststoffen en dergelijke artikelen toelegt.

Pogingen worden aangewend om de Zuid-Afrikaansche materialen te gebruiken, niet slechts uit vaderlandsliefde, maar om de kosten te drukken. Dit bracht mede, dat alle plannen, die doen verwachten, dat het land hierdoor, wat minerale fosfaten betreft, zelfstandig zal worden, ten eerste worden aangemoedigd.

Nederland mag als leverancier van dit land in geen geval worden onderschat. De invoer is sedert de vóóroorlogsche periode verdrievoudigd en bedroeg in 1927 £ 128.000. België voert in Zuid-Afrika nog niet de helft van Nederland in, hoewel zijn afzet inmiddels twaalfmaal is gestegen. De invoer van de overige landen, waaronder Duitschland, heeft niet veel te beteekenen, en is daarom voor aanzienlijke uitbreiding vatbaar. De inheemsche fabrieken hebben er zich reeds herhaaldelijk over beklagd, dat de overzeesche concurrenten onder den prijs verkoopen. Dat de mest-, stoffenindustrie in Zuid-Afrika zeer belangrijk is geworden, moge men afleiden uit het feit, dat de omzet thans een waarde van ongeveer £ 1 miljoen per jaar heeft.

De regeering heeft maatregelen genomen om de bona-fide fabrikanten te beschermen en den boeren een ouervalscht bruikbaar artikel te garandeeren. Iedere fabrikant en verkooper moet een vergunning hebben, van ieder product moet een officiële analyse worden opgemaakt en de kwaliteit moet worden gegarandeerd; iedere transactie moet worden ingeschreven volgens wettelijke voorwaarden. Het Huis van Afgevaardigden heeft hierover in 1922 een speciale wet aangenomen.

Kort geleden werden nog twee veelbelovende vondsten in Noord-Transvaal gedaan, waar een kalksteenlaag, „apatite” bevattende, werd aangetroffen, die volgens betrouwbare inlichtingen economisch van beteekenis kan zijn. Nog belangrijker was de verklaring, die verleden jaar werd afgelegd in de vergadering van de Britische vereeniging ter bevordering van de wetenschap in Zuid-Afrika. Een hoogleeraar aan de Universiteit te Kaapstad deelde bij die gelegenheid mede, dat zich in Zuid-West-Afrika, de vroegere Duitse kolonie, waarover de Unie thans mandataris is, een gebied van 10.000 vierkante mijlen bevindt, waar natriumnitrat, van gelijke samenstelling als de Chileensche, in onmetelijke hoeveelheden wordt aangetroffen. Het veld zou ongeveer 50 mijlen van den spoorweg in het zuidelijk deel van het land nabij Marienthal zijn gelegen.

Volgens de berichten, is de samenstelling tot 20 pCt. zuiver. Deze vondst moet echter nog definitief onderzocht worden. De verwezenlijking van de voorloopige verwachtingen zou aan Zuid-Afrika een bezit geven, in waarde gelijk aan dat van den Zuid-Amerikaanschen Staat. Ten aanzien van de meer Noordelijke landstrecken van Zuid-Afrika, kwam Lord Melchett thans met het plan om een fabriek voor de bereiding van stikstof op te richten. Slechts weinig bijzonderheden werden bekend gemaakt.

De fabriek zal heel waarschijnlijk niet aan de kust worden opgericht, omdat de landbouw toch hoofdzakelijk in het binnenland wordt uitgeoefend. De autoriteiten van de in het binnenland gelegen koloniën, zooals Rhodesia, Kenya, de Congo, enz., die de uitputting van den bodem beseffen, welke thans door Zuid-Afrika moet worden hersteld, wenschen haar grond niet door dezelfde oorzaak te laten verwoesten. Bijgevolg worden alle kolonisten aangewakkerd om goede meststoffen te gebruiken, welk beginsel ook aan de inboorlingen zooveel mogelijk wordt bijgebracht.

Door talrijke aanwijzingen in verscheidene deelen van het vasteland, is het zeer waarschijnlijk, dat binnenkort het bestaan van een belangrijk fosfaat- of nitraat-veld zal worden aangetoond.

Dat wereldberoemde deskundigen de zaak ernstig genoeg achten, wordt bewezen door het feit, dat binnenkort een zeer belangrijke fabriek in de buurt van Marienthal zal worden opgericht.

AANTEKENINGEN.

De Internationale 5½ pCt. Duitse Rijksleening.

Wij zijn niet gewoon om uittreksels uit emissieprospectussen in deze rubriek op te nemen, doch voor de Internationale 5½ pCt. Duitse Rijksleening 1930 willen wij een uitzondering maken. Het betreft hier immers een historisch feit van groote beteekenis met betrekking tot het financieel herstel van ons werelddeel.

Op het oogenblik, waarop deze regelen worden afgedrukt, zal de inschrijving op de Nederlandsche tranche der internationale leening juist hebben plaats gevonden. Hetgeen hier volgt, brengt dus geen actueel nieuws, doch heeft de bedoeling om de bijzonderheden van deze transactie, welke in den loop der jaren door vele soortgelijke zal worden gevolgd, vast te leggen voor hen, die belang stellen in het herstelvraagstuk en te zijner tijd een vergelijking zullen willen maken tusschen de thans plaats vindende emissie en hare opvolgers.

Gelijk men weet, belooft de leening een dusdanig bedrag, dat zij reëel de tegenwaarde van ± \$ 300.000.000 zal opbrengen na aftrek van alle kosten. Twee derde gedeelte daarvan geschiedt op reparatierekening en vormt het eerste bedrijf van de „mobilisatie” der herstelschuld volgens het Young-plan. De rest is bestemd voor de Duitse Spoorweg Maatschappij en de Duitse Posterijen en Telegrafie, die beide dringend behoefte aan crediet hebben.

Men weet, dat het heel wat voeten in de aarde heeft gehad, voordat men het over de voorwaarden van deze emissie is eens geworden. Niet slechts hebben rentetype, emissiekoers en verdeling der emissie over de verschillende landen tot langdurige onderhandelingen aanleiding gegeven, doch vooral de aanvankelijk van de zijde der bankiers gestelde eisch, dat ook voor dat deel der leening, dat aan Duitschlands sporen en post ten goede zal komen, eenige zekerheid zou worden gesteld op analoge wijze, als het Young-plan zulks voor de reparatieschuld heeft bepaald, heeft de onderhandelingen zeer vertraagd. Ingewildigd is deze eisch niet, zooals ook uit het hieronder geciteerde emissieprospectus blijkt.

De B.I.S. treedt op als Trustee voor obligatiehouders en de Duitse Regeering heeft met deze instelling een „General Bond” aangegaan, waarin de voor de leening geldende bepalingen zijn vastgelegd.

Elk land, dat zich tot medewerking aan de emissie bereid heeft verklaard, heeft een afzonderlijke tranche der leening gekregen, luidende in de valuta van het land, waarin de uitgifte geschiedt. De onderdeelen der leening luiden derhalve in verschillende geldeenheden, en hoewel zij voorzien zijn van een goudclausule, zullen de stukken toch niet doorleeverbaar zijn. Wel zullen echter de coupons en de losbare stukken der verschillende tranches in alle deelnemende landen betaalbaar zijn.

Het Nederlandsche aandeel belooft nominaal f 73.000.000 (te verdeelen in coupures van f 1000, f 500 en f 100, waaruit blijkt, dat men ook den kleinen belegger hoopt te bereiken). Het bedrag is aanzienlijk, ook in vergelijking tot hetgeen andere landen doen; wij laten hier een overzicht van de verschillende onderdeelen der leening volgen. (Zie blz. 561 bovenaan).

Bij een koers van uitgifte ad 90 pCt. levert deze leening, als men het voordeel van vroegere aflossing buiten beschouwing laat, een rendement op van 6¼ pCt.

Een groote reeks van bankinstellingen heeft deelgenomen in het Nederlandsche syndicaat, dat onder leiding van de Firma Hope & Co. staat. Bij de Firma van Loon & Co. was op 17 dezer de inschrijving op de Nederlandsche tranche opengesteld door de volgende bankinstellingen:

Land van uitgifte	Effectief bedrag in milj. \$	Nominaal bedrag in miljoenen der betrokken valuta
Frankrijk	84½	Frcs. 2.515
Ver. Staten	84½	\$ 98.25
Gr.-Britannië	50	£ 12
Zweden ¹⁾	28	Kr. 110
Nederland	25	f 73
Zwitserland	15	frs. 92
Duitschland	7½	R.M. 36
Italië	5	Lire 110
België	4	Belga 35

¹⁾ De groote deelname van Zweden is verklaarbaar uit het feit, dat de firma Kreuger & Toll een zeer aanzienlijk bedrag rechtstreeks heeft overgenomen.

Hope & Co., Amstelbank, Amsterdamsche Bank, Amsterdamsche Crediet Maatschappij, Bank-Associatie Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853, Continentale Handelsbank, De Twentsche Bank, Deutsche Bank und Disconto-Gesellschaft filiaal Amsterdam, Handel-Maatschappij H. Albert de Bary & Co., Hollandsche Koopmansbank, Incasso-Bank, Internationale Bank te Amsterdam, Hugo Kaufmann & Co.'s Bank, Lippmann, Rosenthal & Co., Nederlandsch-Indische Escompto-Maatschappij, Nederlandsch Indische Handelsbank, Proehl & Gutmann, Rotterdamsche Bankvereniging, Gebr. Teixeira de Mattos, Vermeer & Co. en Warburg & Co.

Men treft onder de emittenten een aantal instellingen aan, die hier te lande bij emissies niet plegen mee te doen en waarachter buitenlandsche belangen staan. Daarentegen is de groep Ned. Handel-Maatschappij, R. Mees & Zoonen, Mendelssohn & Co. en Pierson & Co. voor deze emissie uitgeschakeld.

Over couponbetaling en aflossing der leening behelst het prospectus het volgende:

De coupons en aflosbaar gestelde obligatiën van het in Nederland uitgegeven deel der leening zijn betaalbaar bij de hiervoren genoemde emittenten, zonder aftrek van eenigerlei bestaande of toekomstige Deutsche belastingen, in Nederlandsch Courant van den tegenwoordigen standaard van gewicht en gehalte, de gulden gerekend als 1/10e deel van een gouden tien-gulden stuk van een gewicht van 6.720 gram en een gehalte van 900/1000. De obligatiehouder is gerechtigd zoodanig bedrag in Nederlandsch Courant te ontvangen als op den vervaldag de vorengenoemde goudwaarde zal uitmaken, evenwel minstens het in Nederlandsch Courant voor hoofdsom en rente op de obligatiën en coupons vermelde nominale bedrag. De Bank voor Verrekening van Internationale Betalingen, aan welke, als Trustee, de uitvoering van het Nieuwe Plan en van het Verdrag van 's Gravenhage is opgedragen, zal, overeenkomstig de General Bond, het uitsluitend recht hebben zoodanige maatregelen te nemen als zij voor de uitvoering van een en ander zal noodig achten en geen obligatiehouder of persoon namens een obligatiehouder optredende, zal gerechtigd zijn door wettelijke maatregelen of anderszins, rekenschap of bewijzen omtrent de juistheid van de door haar genomen beslissingen te vorderen.

Betaling van de tegenwaarde van het voor hoofdsom en rente betaalbaar gestelde bedrag kan ook in elk ander land, waar obligatiën van eenig deel der leening zijn genoteerd, verkregen worden in de muntsoort van dat land, omgerekend tegen den telkens geldenden wisselkoers op Amsterdam.

De leening is aflosbaar door middel van de werking van een cumulatief Sinking Fund, waarin voor elk deel der leening, overeenkomstig de bepalingen van den „General Bond”, jaarlijks zoodanige bedragen moeten worden gestort, als voldoende zullen zijn om, na voorziening van het telkens voor rente op de uitstaande obligatiën benodigde bedrag, alle obligatiën van zoodanig deel der leening in 35 jaar à pari aflosbaar te stellen. De aflossing der obligatiën zal mogen geschieden door inkoop à hoogstens pari, plus loopende rente, exclusief commissie en andere onkosten. Indien en voorzover de aflossing niet door inkoop plaats vindt, zullen de nummers der af te lossen obligatiën door uitloting worden aangewezen. De uitloting zal geschieden, wat het in Nederland uitgegeven deel der leening betreft, tusschen 16 en 28 April, op zoodanige wijze en onder zoodanige voorwaarden als door de Bank voor Verrekening van Internationale Betalingen, als Trustee voor de leening,

na overleg met de Reichsschuldenverwaltung, zal worden vastgesteld. De uitgelote obligatiën zullen op 1 Juni volgende op de trekking betaalbaar zijn en zullen van dien datum af ophouden rente te dragen. De nummers der uitgelote obligatiën zullen onmiddellijk na de trekking bij advertentie of anderszins worden bekend gemaakt, zooals door de Trustee zal worden bepaald. Wat betreft het thans in Nederland aangeboden deel der leening zullen de uitlotingen worden bekend gemaakt in minstens twee te Amsterdam verschijnende dagbladen, terwijl jaarlijks een lijst der uitgelote, doch nog niet ter betaling aangeboden obligatiën zal worden gepubliceerd.

De Deutsche Regeering heeft zich het recht voorbehouden de leening op 1 Juni 1935 of op elken 1en Juni daarna geheel of gedeeltelijk à pari, plus loopende rente, vervroegd aflosbaar te stellen, mits hiervan zes maanden te voren aan de Trustee kennis gevende. Indien zoodanige vervroegde aflossing slechts voor een gedeelte der leening geschiedt, moet deze plaats vinden voor bedragen gelijk aan de tegenwaarde van minstens 30 miljoen dollar, of veelvouden daarvan en wel voor de verschillende uitgiften der leening zooveel mogelijk pro rata; de af te lossen nummers zullen door uitloting moeten worden aangewezen, terwijl de annuïteiten voor de volgende jaren dan dienovereenkomstig zullen worden verminderd.

Om het onpolitieke, commerciële karakter van de verhouding tusschen Duitschland en zijn obligatiehouders te doen uitkomen is in het prospectus met dikke letters de volgende zin afgedrukt:

De betaling van hoofdsom, rente en Sinking Fund dezer leening is een directe en onvoorwaardelijke verplichting van de Deutsche Regeering tegenover den obligatiehouder.

Voorts bevat het prospectus nog een mededeeling van Minister Moldenhauer. Nadat de Minister eerst enkele woorden heeft gewijd aan de emissievoorwaarden, die hierboven reeds vermeld werden, gaat hij als volgt verder:

In het „Nieuwe Plan”, hetwelk is aangenomen door het op 20 Januari 1930 tusschen Duitschland en de Crediteur-Staten geteekende Verdrag van 's-Gravenhage, is het recht voorbehouden om de onvoorwaardelijke (niet-uitstelbare) annuïteiten, welke overeenkomstig dat Plan door Duitschland aan de Crediteur-Staten moeten worden betaald, te kapitaliseeren. De onvoorwaardelijke annuïteiten bedragen 612 miljoen Rijksmark per jaar, verhoogd met de bedragen, welke voor den dienst der Deutsche Buitenlandsche Leening van 1924 zijn benodigd en moeten door Duitschland aan de Bank voor Verrekening van Internationale Betalingen worden voldaan in buitenlandsche muntsoorten, welke op den gouden of op „gold exchange” standaard zijn gevestigd. Van de opbrengst der leening vertegenwoordigt twee-derde gedeelte de kapitalisatie van een deel der onvoorwaardelijke annuïteiten, welke door Duitschland overeenkomstig het Plan aan de Crediteur-Staten moeten worden betaald, en dit bedrag zal aan de Bank voor Verrekening van Internationale Betalingen worden afgedragen voor rekening van de desbetreffende Crediteur-Staten. Het overige één-derde gedeelte van de opbrengst der leening zal aan de Bank voor Verrekening van Internationale Betalingen worden uitbetaald voor rekening van de Deutsche Regeering en gebruikt worden om te voorzien in de behoeften van de Deutsche Spoorweg Maatschappij en voor de Deutsche Posterijen en Telegrafie.

De betaling van hoofdsom, rente en Sinking Fund der leening is een directe en onvoorwaardelijke verplichting van de Deutsche Regeering tegenover den obligatiehouder, waarvoor de Deutsche Regeering te goeder trouw met haar geheele crediet borg staat.

De bedragen, welke voor den dienst der leening zijn benodigd, zullen in gelijke maandelijksche stortingen op den 15en dag van elke maand moeten worden betaald aan de Bank voor Verrekening van Internationale Betalingen, die, als Trustee voor de obligatiehouders, deze bedragen zal boeken op een speciale rekening, welke uitsluitend voor den dienst der leening zal dienen. Deze bedragen zullen bestaan:

- voor twee-derden, uit vreemde valuta's, welke op den gouden of op „gold exchange” standaard zijn gevestigd, voor de tegenwaarde van ongeveer 63.800.000 Rijksmark, zijnde een deel der onvoorwaardelijke annuïteiten, welke door Duitschland aan de Bank voor Verrekening van Internationale Betalingen moeten worden betaald en door de Bank moeten worden verdeeld overeenkomstig de bepalingen van het Nieuwe Plan;
- voor één-derde, uit vreemde valuta's, welke op den gouden of op „gold exchange” standaard zijn geves-

tigd, voor de tegenwaarde van ongeveer 31.900.000 Rijksmark, welke door de Deutsche Regeering uit hare algemeene inkomsten moeten worden opgebracht.

Bij het Verdrag van 's-Gravenhage is het Nieuwe Plan definitief aangenomen als een volledige en finale regeling, voor zooverre Duitsland betreft, van de financieele kwesties, welke door den oorlog zijn ontstaan, zoodoende het werk voltooiende, waarmede door de aanneming van het Dawes-Plan in 1924 een aanvang was gemaakt. Het Nieuwe Plan is op 17 Mei 1930 in werking getreden. De Deutsche Regeering heeft alle noodige maatregelen genomen om de ononderbroken werking van dit Plan te verzekeren, terwijl tevens de Bank voor Verrekening van Internationale Betalingen is opgericht, die op zich genomen heeft de haar in het Plan opgedragen werkzaamheden te verrichten.

Het Nieuwe Plan voorziet in de betaling door Duitsland aan de Crediteur-Statēn, uit hare algemeene inkomsten, van een serie onvoorwaardelijke en een serie uitstelbare annuïteiten. Deze annuïteiten stijgen van 1.641,6 miljoen Rijksmark in het jaar eindigende 31 Maart 1931 tot 2.352,7 miljoen Rijksmark in het jaar eindigende 31 Maart 1966. Daarna worden de annuïteiten tot aanzienlijk lagere jaarlijksche betalingen teruggebracht, eindigende in 1988.

Alle annuïteiten in het Nieuwe Plan voorzien, moeten aan de Bank voor Verrekening van Internationale Betalingen worden voldaan, aan welke is opgedragen om daaruit, in overeenstemming met de bepalingen van het Nieuwe Plan en ondergeschikt aan den dienst der Deutsche Buitenlandsche Leening 1924 (welke tot 1949 gemiddeld ongeveer 76½ miljoen Rijksmark per jaar uitmaakt), in de eerste plaats uit te betalen en te verdeelen de bedragen der onvoorwaardelijke annuïteiten, met inbegrip van den dienst van die obligatiën, welke ter kapitalisatie daarvan zijn uitgegeven, en daarna de bedragen der uitstelbare annuïteiten, hiervoren genoemd.

Behalve wat betreft een uitgifte van obligatiën ter kapitalisatie van een deel der onvoorwaardelijke annuïteiten voor binnenlandsche conversie van Staatsschuld van een Crediteur-Staat, welke obligatiën dan uitsluitend in dat land van uitgifte genoteerd kunnen worden, mag geen verdere uitgifte van obligatiën voor kapitalisatie plaats vinden dan door bemiddeling van de Bank voor Verrekening van Internationale Betalingen, in haar hoedanigheid als Trustee voor de Crediteur-Statēn, indien en voor zoover de Bank dit geschikt acht; zoodanige verdere leeningen, al dan niet voor conversie-doeleinden aangegaan, zullen, wat betaling betreft, gelijken rang innemen met de thans aangeboden leening.

Als zekerheid voor den dienst der annuïteiten heeft de Deutsche Regeering, overeenkomstig de bepalingen van het Nieuwe Plan, een vaste jaarlijksche directe belasting ingevoerd ten bedrage van 660 miljoen Rijksmark op de Deutsche Spoorweg Maatschappij, voor een duur van 37 jaren, welke belasting vóór eenige andere belasting zal worden geheven, welke thans of in de toekomst aan de Spoorweg Maatschappij mocht zijn of worden opgelegd. Onder het Nieuwe Plan heeft de Deutsche Regeering zich verder verplicht, onder inachtneming van het verband voor de Deutsche Buitenlandsche Leening 1924, de opbrengst van de Douanerechten en van de belastingen op tabak, bier en spiritualiën (Monopolie-Beheer) niet te belasten met enig verband ten gunste van eenige andere leening of crediet, tenzij met goedkeuring van de Bank voor Verrekening van Internationale Betalingen, welk verband dan in rang ondergeschikt zal zijn aan een voorkeursrecht ten behoeve van de annuïteiten, zooals in het Nieuwe Plan voorzien.

Onder het Dawes-Plan bedroeg de standaard-annuïteit in 1928/1929 2.500.000.000 Rijksmark, terwijl onder het Nieuwe Plan het maximum bedrag, hetwelk gedurende de eerste tien jaren aan de Crediteur-Statēn moet worden betaald, 1.938.100.000 Rijksmark uitmaakt. De gemiddelde jaarlijksche toename in de budgetaire bijdragen gedurende de eerste twintig jaren maakt ongeveer ¼ pCt. uit van de totale budget-inkomsten van het Rijk, welke voor het fiscale jaar 1929/30 nagenoeg 10.000.000.000 Rijksmark bedroegen.

Het prospectus besluit met een mededeeling van de B.I.S., die in de Nederlandsche vertaling meer correct, dan bondig „Bank voor Verrekening van Internationale Betalingen” wordt genoemd, dat zij van de uiteenzetting van Minister Moldenhauer heeft kennis genomen en er in heeft toegestemd als Trustee voor obligatiehouders op te treden.

Te oordeelen naar het succes, dat de leening reeds in verschillende buitenlandsche Statēn heeft gehad, zal het resultaat op de Nederlandsche markt ondanks het groote bedrag van de tranche en ondanks het

feit, dat verschillende goede Deutsche fondsen een hoogere rente geven, zeker wel bevredigend zijn.

Zoo zal dan een eerste stap gezet zijn op den weg der „mobilisatie” van de herstelschuld. Ten koste van een niet onaanzienlijk offer, t.w. kapitalisatie tot een betrekkelijk hoogen rentevoet, wordt de politieke herstelschuld op deze wijze gemaakt tot een commerciële schuld van het Deutsche Rijk tegenover den particulieren belegger.

Een eerste stap op den weg der „mobilisatie”! Deze weg zal lang zijn, en de eerste „mobilisatie”-leening zal, zooals wij reeds hierboven opmerkten, door vele andere gevolgd moeten worden, hetgeen de aantrekkelijkheid der deelneming niet verhoogt en aan de bevrediging van andere Deutsche credietbehoefden in den weg zou kunnen staan.

Hoe lang de weg is, die ons nog scheidt van volledige mobilisatie van het niet door z.g. transfert bescherming gedekte deel der Deutsche herstelschulden, blijkt uit de cijfers, die in de hierboven afgedrukte mededeeling van Minister Moldenhauer voorkomen. De „onbeschermd” schuld belooft voorshands pl.m. 680 miljoen R.M. per jaar; voor den dienst der eerste mobilisatieleening, voor zoover op de herstelschuld betrekking hebbende, is jaarlijks tot en met 1965 nodig ongeveer R.M. 63.800.000, dus nog niet een tiende deel van de „onbeschermd” tranche der Deutsche schuld. Er zal dus nog heel wat te mobiliseeren zijn, voordat de „onbeschermd” Deutsche herstelschuld geheel bij den belegger zal zijn ondergebracht.

Ondanks alle bezwaren is het toch te hopen, dat naar verdere „mobilisatie” gestreefd zal worden. Blijkens de feiten is het den Crediteur-Statēn wāt waard om van de politieke schuld een commerciële schuld te maken. Wordt het provenu der emissies besteed voor aflossing van staatsschuld, dan worden aan de kapitaalmarkt geen hooge eischen gesteld, aangezien er dan evenveel schuld afgaat, als erbij komt. En naarmate het in het Young-plan vastgesteld eindpunt der „mobilisatie” nadert, zullen de Crediteur-Statēn zich vermoedelijk, evenals in 1929, bereid toonen om tegen verhooging van het niet onder transfertbescherming vallende deel der Deutsche herstelschuld en tegen verkrijging van verdere mobilisatie-mogelikheden een deel van de totale Deutsche herstelschuld te laten vallen. Hetgeen niet slechts een Duitsch, maar een algemeen Europeesch belang is: want hoe meer het onzalige reparatievraagstuk in zijn omvang beperkt wordt, hoe beter het is!

V. S.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

„The Economist” schrijft: De vrachtenmarkt kenmerkte zich de vorige maand door een hernieuwde daling van de meeste thuisvrachten, welke gecompeniseerd werden door iets vastere uitgaande noteringen. Volgens ons indexcijfer bedroeg de daling van de gemiddelde scheepsvrachten de vorige maand, in vergelijking met April, 1,3 pCt. Het Mei-cijfer, hetwelk 88,5 pCt. van het gemiddelde voor 1898-1913 bedraagt, is bijna 22 pCt. lager dan een jaar geleden. De eerste tabel toont de jongste bewegingen van de verschillende groepen.

Er was gedurende de afgelopen maand bijna geen opleving in de overzeesche graanverscheppingen te constateeren. De thuisvrachten van La Plata waren bijzonder gedrukt, ten deele door de algemeene onverschilligheid der bevrachters en ten deele vanwege de door het slechte weer vertraagde maïsverscheppingen. De charterzaken op de Noord-Amerikaansche routes waren gedrukt; de vrachten in Europa werden beïnvloed door verminderde ertsverscheppingen; de behoefte aan scheepsruimte ten Oosten van het Suezkanaal was buitengewoon gering. De tweede tabel toont de maandelijkse wijzigingen in de indexcijfers in iedere groep en sub-groep; het cijfer

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd. v. 1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. 1926	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Dec. 1927	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
Dec. 1928	122,1	131,3	125,6	126,8	127,4	156,7	131,7
Mei 1929	119,6	115,6	122,6	109,0	112,6	99,7	113,2
Juni „	124,6	106,4	118,2	104,0	101,0	89,0	107,2
Juli „	131,1	100,2	121,5	106,3	104,7	97,9	110,3
Aug. „	125,5	99,6	115,6	117,0	104,7	108,6	111,8
Sept. „	129,7	99,9	112,3	115,3	100,4	107,7	110,9
Oct. „	130,4	98,3	103,1	117,4	95,1	106,8	108,5
Nov. „	124,9	96,9	97,6	110,7	91,6	94,4	102,7
Dec. „	117,3	95,5	94,6	109,0	93,4	91,7	100,3
Januari 1930	104,2	94,2	95,1	99,8	85,2	88,1	94,4
Februari „	98,1	92,6	95,5	93,4	78,9	75,7	89,0
Maart „	96,3	87,7	91,9	94,2	77,8	79,2	87,9
April „	94,4	91,2	95,9	94,8	76,3	85,5	89,7
Mei „	95,1	88,5	91,6	94,2	74,6	87,2	88,5

100 stelt telkens het gemiddelde niveau gedurende de periode 1898—1913 voor:

	Indexcijfer	+ of -
Golf van Biscaye; uitgaande vracht...	113,8	+ 11,1
„ „ thuisvracht.....	111,3	- 9,7
Middell. Zee; uitgaande vracht.....	98,1	+ 3,8
„ „ thuisvracht.....	94,9	..
Noord-Amerika.....	88,5	- 2,7
Zuid-Amerika; uitgaande vracht	116,9	+ 7,1
„ „ thuisvracht.....	66,3	- 15,8
Indië; uitgaande vracht.....	115,8	+ 6,3
„ „ thuisvracht.....	72,6	- 7,6
Het verre Oosten, enz.....	74,6	- 1,7
Australië.....	87,2	+ 1,7

De laatste tabel toont de verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde van 1913:

(1913 = 100)

Maand	1927	1928	1929	1930
Januari.....	118,59	98,47	109,6	81,2
Februari.....	120,54	94,33	106,7	76,5
Maart.....	118,58	93,17	102,6	75,5
April.....	111,06	94,59	99,1	77,1
Mei.....	111,41	93,79	97,3	76,1
Juni.....	106,54	91,29	92,1	
Juli.....	101,61	93,73	94,8	
Augustus.....	105,51	98,17	96,1	
September.....	107,51	99,54	95,3	
October.....	105,78	103,93	93,3	
November.....	106,27	110,94	88,3	
December.....	102,31	113,17	86,2	
Jaarl. gemiddeld.	109,64	98,8	96,8	

Nu het slappe midden-zomerseizoen nadert, zijn de vooruitzichten voor de wilde vaart verre van rooskleurig; en zelfs, indien men rekening houdt met het feit, dat 4,5 miljoen tons zijn opgelegd, zal het moeilijk zijn, om bij het ontbreken van een gemeenschappelijke actie, de verdere daling in vele vrachten te voorkomen.

BOEKAANKONDIGING.

Kartelle, Konzerne und Trusts van Prof. Dr. Robert Liefmann, achte, umgearbeitete und erweiterte Auflage. (Stuttgart 1930; Ernst Heinrich Moritz, Prijs Ing. M. 9, Geb. M. 12).

Etude sur le régime juridique des ententes industrielles. Uitgave van het Economisch Comité van den Volkenbond. (Genève 1930).

Het moderne trust- en kartelwezen door Thorsten Odhe, voor Nederland uit het Zweedsch bewerkt door Waling Dijkstra. (Haarlem 1930; H. D. Tjeenk Willink & Zoon, Prijs Ing. f 2.90, Geb. f 3.75).

Nog geen drie jaren geleden is de zevende druk van het bekende boek van Prof. Liefmann verschenen en thans ligt reeds de achtste voor ons. Evenals de vroegere uitgaven is ook deze weer uitgebreid en zijn de nieuwste gegevens o.a. op het gebied van de internationale kartellen hierin verwerkt. Zoodoende vormen deze acht drukken met elkaar tegelijkertijd een geschiedenis van het kartel- en trustwezen sedert het begin van deze eeuw. Voor dengene, die zich over het kartel- en trustwezen wil oriënteren, is het boek van Prof. Liefmann onmisbaar, temeer waar deze nieuwe druk weer met twee hoofdstukken is uitgebreid. In een van deze „Kartelle und Konjunkturen“ wordt het vraagstuk behandeld van den invloed, die de kartels op de prijzen uitoefenen en wordt er op gewezen, dat de kartels tot dusverre nog geen zeer grooten invloed hebben gehad op het conjunctuurverloop, hoewel in sommige gevallen een stabiliteit van de kartelprijzen gedurende enkele conjunctuurperiodes valt waar te nemen. Het andere nieuwe hoofdstuk handelt over de vraagstukken van een verbetering van het kartelrecht.

Wat overigens de juridische zijde van dit vraagstuk betreft, zij gewezen op de zoo juist verschenen publicatie van het Economisch Comité van den Volkenbond, die door drie bekende juristen, de heeren H. Decugis (Frankrijk), R. E. Olds (Ver. Staten) en S. Tschierschky (Duitsland) is bewerkt. De opdracht van het Economisch Comité bestond in het opstellen van een exposé over den aard en de ontwikkeling van de principes, waarop het heerschende recht in de verschillende landen rust, in het bijzonder over de tegenwoordige opvatting, die niet alleen tot uiting komt in de wetteksten, maar ook in de rechtspraak en jurisprudentie. De studie van deze deskundigen bestaat uit een weergave van hun persoonlijke opvattingen en vertegenwoordigt een bijdrage aan het Economisch Comité tot zijn werken over het algemeen aspect van het vraagstuk van de industriele en commercieele combinaties. Buiten de gegevens van algemeenen aard over de juridische zijde van combinaties, geeft deze publicatie zeer gedetailleerde bijzonderheden over de volgende twaalf landen: Duitsland, Oostenrijk, België, Groot-Brittannië, Spanje, Ver. Staten, Frankrijk, Hongarije, Italië, Noorwegen, Polen en Tsjecho-Slowakije.

Het boek van Thorsten Odhe, met een voorwoord van Prof. Mr. Dr. N. W. Posthumus, wijst op de gevaren, die het moderne trust- en kartelwezen aankleven. De schrijver acht de industriele combinaties weliswaar wenschelijk, maar meent, dat de monopolistische uitwassen het best te bestrijden zullen zijn door de monopolistische organisaties tot zoo groot mogelijke publiciteit van haar productie- en verkoopvoorwaarden te verplichten. In dit verband wijst de schrijver er op, dat het is gebleken, dat in die landen, waar men ter bestrijding der monopolievorming de betreffende organisaties reeds tot eenige publiciteit heeft verplicht, deze ondernemingen uit vrees voor een algemeene afkeuring, in tal van gevallen haar tactiek aanzienlijk hebben gematigd.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN MEI 1930.

Staatsleeningen.....	f	8.041.250,—
zijnde:		
<i>Brazilië</i>		
Staat San Paulo £ 500.000		
7 % 10 j. obl. koffie leening 1930 à 96 %	f	5.760.000
<i>Chili</i>		
Republiek Chili \$ 1.000.000		
6 % buitenl. sink. fund goud obl. à 91½ %	f	2.281.250
Prov. en Gemeentelijke Leeningen ..	„	2.380.190,—
zijnde:		
<i>Nederland</i>		
Prov. Utrecht f 2.225.000		
./ f 2.181.000 voor conversie 4½ % obl. à 99½ % ..	f	43.890
Gem. Enschedé f 2.500.000		
./ f 640.000 voor conversie 4½ % obl. à 98½ % ..	f	1.836.750
<i>Zwitserland</i>		
Stad Zür. Zw. fr. 1.030.000		
4½ % obl. ¹⁾ à 97 %	f	499.550
Bank- en Credietinstellingen.....	„	195.000,—
zijnde:		
<i>Nederland</i>		
<i>Aandeelen</i>		
Mij. voor Kerkelijk Crediet en Bel. van incurante fondsen f 100.000 aand. B à 100 % ²⁾	f	100.000
Rotterd. Disconteeringsb. f 100.000 aand. à 95 % ..	f	95.000
Hypotheekbanken	„	2.412.150,—
zijnde:		
<i>Nederland</i>		
<i>Aandeelen</i>		
Eerste Nederl. Scheepsverband Mij. f 431.000 aand. à 150 %, waarop 10 % gestort	f	64.650
N.V. Dordrechtsche Hypotheekbank f 250.000 aand. à 135 % ³⁾ waarop gestort 20 %	f	67.500
<i>Finland</i>		
<i>Obligatiën</i>		
Ind. Hyp. Bk. v. Finland £ 200.000 6 % hyp. obl. à 95 %	f	2.280.000
Industriele Ondernemingen	„	600.000,—
zijnde:		
<i>Nederland</i>		
<i>Aandeelen</i>		
Bierbr. en Azijnmakerij „De Gekroonde Valk” v/h van Vollenhoven & Co. f 200.000 6 % cum. pref. winst aand. ⁴⁾ à 110 % ..	f	220.000
Bierbr. en Azijnmakerij „De Gekroonde Valk” v/h van Vollenhoven & Co. f 200.000 gew. aand. ⁴⁾ à 190 %	f	380.000
Electr.-; Gas-, Tel.-, Telegr.- en Waterl. Maatschappijen	„	7.665.000,—
zijnde:		
<i>Duitschland</i>		
<i>Obligatiën</i>		
Berl. Städt. Elektrizitätswerke A. G. (B.E.W.A.G.) \$ 1.000.000 6 % 25 j. obl. à 90½ %	f	2.262.500
Neckar-A. G. f 4.000.000 6 % 1e hyp. obl. à 90½ %	f	3.620.000
<i>Italië</i>		
<i>Obligatiën</i>		
Società Idroelettrica Piemonte (S.I.P.) Zw. frs. 4.000.000 6½ % hyp. goud. obl. à 89½ %	f	1.782.500

Mijnbouw-Ondernemingen	f	9.825.000,—
zijnde:		
<i>Ned.-Indië</i>		
<i>Aandeelen</i>		
Algem. Ind. Mijnb. en Expl. Mij. (A. I. M. E.) f 250.000 onderaand. ¹⁾ à 250 %	f	625.000
<i>Duitschland</i>		
<i>Obligatiën</i>		
„Phoenix”, A. G. für Bergbau und Hüttenbetrieb f 10.000.000 6 % 30 j. obl. à 92 %	f	9.200.000
Diverse Cultuurondernemingen ..	„	1.574.000,—
zijnde:		
<i>Nederland</i>		
<i>Aandeelen</i>		
Cultuur Mij. „Pondok Gedeh” f 540.000 aand. ⁴⁾ à 110 %	f	594.000
Soc. de Culture Franco-Javanaise f 800.000 aand. à 122½ %	f	980.000
Diversen	„	146.080,—
zijnde:		
<i>Nederland</i>		
<i>Aandeelen</i>		
E. R. K. Levensverzekering Mij. f 132.800 aand. à 110 %	f	146.080
Tramweg-Maatschappijen	„	1.246.875,—
zijnde:		
<i>Duitschland</i>		
<i>Obligatiën</i>		
Hagener Strassenbahn f 1.250.000 8 % 1e hyp. 10 j. obl. à 99½ %	f	1.246.875
Totaal	f	34.085.545,—

1) Introductie.

2) Koers voor aandeelhouders; voor vrije inschrijvers 103 %.

3) Koers voor aandeelhouders; voor vrije inschrijvers 160 %.

4) Uitsluitend voor aandeelhouders.

Totaal der emissies in Januari	f	41.591.037,50
Februari ..	„	54.087.375,—
Maart	„	72.415.737,50
April	„	52.841.147,50
Mei	„	34.085.545,—
Algemeen Totaal	f	255.020.842,50

Voorts werd in de afgelopen maand hier te lande de inschrijving opengesteld op een beperkt bedrag:

6½ % obl. Prov. Buenos Aires à ± 95½ % (introductie);
 Aand. Astra Romana à f 82.50 per aand. (voor aandeelhouders)
 8 % obl. Kreditanstalt Sächsischen Gemeinden à 97½ % (introductie)
 Cert. v. aand. z.n.w. Pittston Co. à ± \$ 23½ (introductie)
 6½ % belastingvrije pandbr. Banque de Placements Hypothécaires S. A. à 98 % (introductie)
 Gew. aand. Unilever Limited à 300 %
 4½ % conv. obl. Chic. Rock Island & Pac. Ry. à 95 %
 en op de volgende obligatieleeningen:

	Guldens	Rentevoet	Emissiekoers
Congr. d. Gasthuisz. Augustinessen van Leuven	140.000	6½ %	99 %
R.K. Par. Kerkbest. v. d. H. Gerardus Majella, A'dam (conv.)	256.000	5 %	100 %
Theresia-Kinderhuis Neuss	300.000	7 %	96 %
St. Franciscus Gasthuis, Rotterdam	500.000	5 %	100 %
Congreg. d. Paters Carmelieten, Budapest	100.000	8 %	98½ %
Orde der E. E. P. P. Dominicanen, Huissen	600.000	5 %	100 %
Driekoningen hospitaal, Keulen	225.000	7 %	97½ %
Parochie van den H. Dionysius, Essen, (conv.)	1.000.000	8 %	99½ %
Ned. Herv. Gem., Delfshaven	100.000	4½ %	100 %
E. E. Z. Z. v. O. L. Vrouw, Antwerpen	250.000	6½ %	98½ %
E. E. Z. Z. v. d. Godd. Voorzienigheid, Steyl	100.000	5 %	99½ %

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTOS.

Ned. { Disc. Wissels. 3 25 Mrt. '30	Lissabon 8 28 Juli '28
Bk. { Bel. Binn. Eff. 4 7 Mrt. '30	Londen 3 1 Mei '30
{ Vrsch. in R.C. 4 7 Mrt. '30	Madrid 5 19 Dec. '28
Athene 9 2 Dec. '28	N.-York F.R.B. 3 1 Mei '30
Batavia 4 10 Mrt. '30	Oslo 4 20 Mrt. '30
Belgrado 5 23 Mrt. '30	Parijs 2 1 Mei '30
Berlijn 4 10 Mei '30	Praag 4 24 Mei '30
Boekarest 9 23 Nov. '29	Pretoria 6 17 Aug. '29
Brussel 3 30 Apr. '30	Rome 5 19 Mei '30
Budapest 5 128 Mei '30	Stockholm .. 3 1/2 2 Apr. '30
Calcutta 6 3 Apr. '30	Tokio 5 4 18 Oct. '27
Danzig 5 1 Mei '30	Weenen 5 23 Mei '30
Helsingfors 6 128 Apr. '30	Warschau 6 12 Juni '30
Kopenhagen 4 3 Mei '30	Zwits. Nat. Bk. 3 3 Apr. '30

OPEN MARKT.

	1930				1929	1928	1914
	14 Juni	9/14 Juni	2/7 Juni	26/31 Mei			
Amsterdam Partic. disc. Prolong.	2-1/16	11/16-21/16	13/16-2	21/16-3/16	5 1/4-5/16	4 1/16-1/8	3 1/8-3/16
Londen Daggeld... Partic. disc.	1 1/4-2	1 1/4-2 1/4	1 1/4-2	1 1/4-3	3 1/4-4 3/4	3-1/2	1 3/4-2
Berlijn Daggeld... Partic. disc.	2 1/2-4	2 1/2-4 1/2	5-6 1/4	2-7	6-9	4-6 1/2	—
New York Daggeld... Partic. disc.	2 1/2-3/4	2 1/2-3 1/4	3-1 1/4	3-1/4	7-1 1/4	5-6 1/4	1 3/4-2 1/4

1) Koers van 13 Juni en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
10 Juni 1930	2.48%	12.08%	59.34	9.75	34.71	100 1/8
11 " 1930	2.48 1/16	12.08 1/16	59.34	9.76 1/2	34.71	100 1/8
12 " 1930	2.48%	12.08 3/16	59.34	9.76 1/2	34.71	100 1/8
13 " 1930	2.48 1/16	12.08%	59.33	9.76	34.70	100 1/8
14 " 1930	2.48	12.08	59.33 1/2	9.76 1/2	34.69 1/2	100 1/8
16 " 1930	2.48 1/16	12.08 1/16	59.33 1/2	9.76	34.69 1/2	100 1/8
Laagsted. w. 1)	2.48 5/8	12.07%	59.31	9.74 1/2	34.67 1/2	100
Hoogste d. w. 1)	2.48 1/16	12.08%	59.36	9.77	34.72 1/2	100 1/8
9 Juni 1930	—	—	—	—	—	—
2 " 1930	2.48%	12.08%	59.35	9.75	34.71	100 1/16
Muntpariteit	2.48%	12.10%	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
10 Juni 1930	48.17	35.10	7.37 1/2	1.48 1/2	13.03 1/2	30.06
11 " 1930	48.21 1/2	35.10	7.37 1/2	1.48 1/2	13.03	29.85
12 " 1930	48.20	35.10	7.37 1/2	1.48 1/2	13.03	29.30
13 " 1930	48.18	35.10	7.37 1/2	1.48 1/2	13.02 1/2	29.50
14 " 1930	48.20	35.10	7.37 1/2	1.48 1/2	—	—
16 " 1930	48.20	35.10	7.37 1/2	1.48	13.03	29.12 1/2
Laagsted. w. 1)	48.13	35.02 1/2	7.37	1.47	13.01 1/2	29
Hoogste d. w. 1)	48.23	35.12 1/2	7.38	1.50	13.04	30.20
9 Juni 1930	—	—	—	—	—	—
2 " 1930	48.12	35.10	7.37 1/2	1.49	13.03	30.25
Muntpariteit	48.—	35.—	7.37 1/2	1.488	13.09	48.52 1/2

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos Aires 1)	Montreal 1)
10 Juni 1930	66.75	66.57 1/2	66.57 1/2	6.26 1/2	92 1/8	2.48%
11 " 1930	66.77 1/2	66.57 1/2	66.60	6.27	93 1/8	2.48%
12 " 1930	66.77 1/2	66.57 1/2	66.60	6.26 3/4	93 1/8	2.48%
13 " 1930	66.77 1/2	66.55	66.57 1/2	6.26 3/4	93 1/8	2.48 1/16
14 " 1930	66.80	66.57 1/2	66.57 1/2	6.26 3/4	92 3/4	2.48 5/8
16 " 1930	66.80	66.55	66.57 1/2	6.26 1/2	92 3/4	2.48 1/8
Laagsted. w. 1)	66.70	66.52 1/2	66.52 1/2	6.26	92 1/4	2.48 1/8
Hoogste d. w. 1)	66.82 1/2	66.60	66.60	6.27 1/2	94 1/4	2.48 1/8
9 Juni 1930	—	—	—	—	—	—
2 " 1930	66.75	66.52 1/2	66.55	6.26	94 1/4	2.89 1/16
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	95 3/4	2.48%

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
10 Juni 1930	4,85 27/32	3,92 3/4	23,86	40,21
11 " 1930	4,85 3/4	3,92 1/2	23,85 1/4	40,20
12 " 1930	4,85 1/8	3,92 1/8	23,86	40,21 1/4
13 " 1930	4,86 1 1/16	3,92 1/2	23,86	40,21 1/4
14 " 1930	4,85 29/32	3,92 1/2	23,86	40,21 1/4
16 " 1930	4,85 13/16	3,92 1/2	23,85 1/4	40,20 1/8
17 Juni 1929	4,84 25/32	3,91 1/8	23,85	40,15
Muntpariteit ..	4,8667	3,90 5/8	23,81 1/4	40 7/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	31 Mei 1930	7 Juni 1930	9/14 Juni '30 Laagste	14 Juni '30 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/4	97 1/4	97 1/16	97 1/16
Athene	Dr. p. £	375	375	374	376
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 5/8	1/10 3/8	1/10 1/8	1/10 5/8
Budapest ...	Pen. p. £	27.81	27.78 1/2	27.75	27.81
Buenos Aires	d. p. \$	42 1/2	42 5/8	41 3/4	42 7/16
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/55 1/4	1/55 1/4	1/55 1/32	1/55 1/32
Constantin ..	Piast. p. £	1.025	1.025	1.025	1.025
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/4 1/8	1/3 5/8	1/3 1/8	1/4 1/8
Kobe	Sh. p. yen	2/0 25/64	2/0 25/64	2/0 5/8	2/0 13/32
Lissabon ...	Escu. p. £	108 1/4	108 1/4	108 1/8	108 1/4
Mexico 1) ...	\$ per £	10.22 1/2	10.25	10.15	10.35
Montevideo ..	d. per £	45 1/2	45 1/8	43 1/2	45 1/2
Montreal ...	\$ per £	4.86 3/8	4.85 3/8	4.85 1/8	4.86
Rio d. Janeiro	d. per Mil.	5 55/64	5 55/64	5 51/64	5 56/64
Shanghai ...	Sh. p. tael	1/8 1/8	1/6 1/8	1/6 1/4	1/7 3/8
Singapore ...	id. p. \$	2/3 3/4	2/3 3/4	2/3 3/4	2/3 3/4
Valparaiso 1)	\$ per £	39.91	39.88	39.88	39.91
Warachau ...	Zl. p. £	43.33 1/2	43.34	43.31	43.37

1) In het vervolg worden de Mex. \$ niet meer in pence. doch in £ genoteerd. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

Londen 1) N. York 2)		Londen	
9 Juni 1930 ..	36 3/8	9 Juni 1930	—
10 " 1930 ..	16 7/8	10 " 1930	84 11/16
11 " 1930 ..	16 7/16	11 " 1930	85 0/8
12 " 1930 ..	16 1/16	12 " 1930	85 0/8
13 " 1930 ..	16 5/16	13 " 1930	84 11/16
14 " 1930 ..	15 7/8	14 " 1930	84 11/16
15 Juni 1929 ..	24 5/8	15 Juni 1929 ..	84 11/16
27 Juli 1914 ..	24 1/16	27 Juli 1914	84 1/11

1) In pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) In sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	7 Juni 1930	15 Juni 1930
Saldo bij de Ned. Bank	f 15.399.908,94	f 13.724.882,97
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	15.931,73	138.249,88
Voorschot op ult. Mei '30 aan de gemeente op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en op. op de Rijksinkomstenbelasting	30.496.961,25	4.123.461,05
Voorschotten aan Ned.-Indië	56.129.656,75	57.298.744,09
Id. aan Suriname	11.362.741,83	11.377.707,15
Id. aan Curaçao	3.003.012,08	3.003.584,98
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderp.	107.424.164,49	107.621.787,63
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	5.500.000,—	9.000.000,—
Vordering op het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds 1)	22.096.134,82	20.983.895,34
Vordering op andere Staatsbedrijven 1)	12.020.689,14	11.986.511,76
Verplichtingen.	7 Juni 1930	15 Juni 1930
Voorschot door de Nederl. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt ..	—	—
Voorschot door de Ned. Bank inrek. courant verstrekt	—	—
Schatkistbiljetten in omloop	f 132.541.000,—	f 132.541.000,—
Schatkistpromessen in omloop	26.210.000,—	26.210.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	—	—
Daggeldleeningen	—	—
Zilverbons in omloop	6.335.383,50	5.829.884,50
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioen. 1)	205.988,10	1.113.087,95
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 1)	30.692.689,81	30.096.970,72
Id. aan andere Staatsbedrijven 1) ..	—	—
Id. aan diverse instellingen 1)	8.462.559,99	8.482.134,99

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	7 Juni 1930	14 Juni 1930
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	—	—
Saldo bij de Javasche Bank	—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kas	f 56.128.000,—	f 57.299.000,—
Schatkistpromessen	—	700.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands Kas	—	—
Waarvan Muntbiljetten	700.000,—	—
Muntbiljetten in omloop	27.710.000,—	27.300.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds ..	3.394.000,—	3.394.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarkas ..	774.000,—	859.000,—
Voorschot van de Javasche Bank	30.181.000,—	31.516.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 16 Juni 1930.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 39.078.496,44 Bijbnk. " 509.617,71 Ag. sch. " 12.310.005,48	f	51.898.119,63
Papier o. h. Buitenl. in disconto	"	—
Idem eigen portef. f	237.517.740,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	"	237.517.740,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 29.313.750,09 Bijbnk. " 8.637.223,90 Ag. sch. " 51.133.053,11	f	89.084.027,10
Op Effecten f 85.047.090,33		
Op Goederen Spec. f 4.036.936,77		
		"	89.084.027,10
Voorschotten a. h. Rijk	"	—
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 64.873.305,— Muntmat., Goud .. " 367.053.747,69	f	431.927.052,69
	Munt, Zilver, enz. " 26.210.023,52 Muntmat., Zilver. " —		
		"	458.137.076,21 ¹⁾
Belegging 1/3 kapitaal, reserves en pensioenfonds	"	25.896.924,26
Gebouwen en Meub. der Bank	"	5.000.000,—
Diverse rekeningen	"	36.842.315,89
		f	904.376.203,09
Passiva.			
Kapitaal f 20.000.000,—		
Reservefonds " 7.199.946,44		
Bijzondere reserve " 8.000.000,—		
Pensioenfonds " 6.709.420,59		
Bankbiljetten in omloop " 806.139.125,—		
Bankassigatiën in omloop " 429.248,55		
Rek.-Cour. f	Het Rijk f 12.016.436,28 Andere " 41.578.307,61	"	53.594.743,89
Diverse rekeningen	"	2.303.718,62
		f	904.376.203,09
Beschikbaar metaalsaldo f 113.628.742,28		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	"	284.071.855,—

¹⁾ Waarvan in het buitenland f 23.890.447,18.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo ¹⁾	Dek- kings- perc.
	Munt	Muntmat.				
16 Juni '30	64.873	367.054	806.139	54.024	113.629	53
10 " '30	64.878	367.054	816.879	45.043	112.312	53
2 " '30	64.883	367.054	846.537	25.326	108.774	52 ^{1/2}
26 Mei '30	64.891	367.021	804.012	54.471	114.933	53
19 " '30	64.895	367.021	815.756	42.530	114.649	53
12 " '30	64.896	367.023	835.180	33.296	109.629	52
17 Juni '29	65.985	370.803	788.447	15.221	136.211	57
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist- promessen rechtstreeks	Belee- ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke- ningen ²⁾
10 " 1930	52.386	—	91.857	237.432	36.231
2 " 1930	52.422	—	95.797	237.394	39.188
26 Mei 1930	52.407	—	91.181	236.194	40.476
19 " 1930	52.177	—	91.943	236.722	39.443
12 " 1930	53.429	—	97.026	236.622	45.128
17 Juni 1929	65.386	—	94.067	172.235	36.332
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

¹⁾ Sedert den bankstaat van 14 Jan. '29 weder op de basis van ^{2/3} metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

CURAÇAOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu- latie	Dis- conto's	Voor- schotten aan de kolonie	Diverse reke- ningen ¹⁾	Diverse reke- ningen ²⁾
1 April 1930	4.402	6.181	133	461	1.875	143
1 Maart 1930	4.456	5.993	129	95	2.249	371
1 Februari 1930	4.406	5.841	129	87	2.163	380
1 Januari 1930	4.418	5.993	135	130	2.639	813
1 December 1929	4.422	5.983	62	609	1.905	502
1 Mei 1929	3.093	6.108	57	275	3.338	140

¹⁾ Sluitp. der activa. ²⁾ Sluitp. der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrok- ken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	C'rculatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. metaal- saldo
14 Juni 1930	163.500	—	279.300	47.400	32.820
7 " 1930	166.700	—	276.400	49.600	36.300
31 Mei 1930	166.300	—	272.700	49.400	37.460
17 Mei 1930	138.667	27.683	275.705	45.032	38.055
10 " 1930	138.958	29.182	278.423	48.181	37.499
3 " 1930	138.964	29.723	272.507	49.047	40.066
26 Apr. 1930	138.952	30.350	269.381	52.207	40.667
15 Juni 1929	161.620	21.757	308.632	39.647	43.622
16 Juni 1928	174.111	15.362	309.831	48.379	118.147 ²⁾
25 Juli 1914	22.067	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Dis- conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Belee- ningen	Diverse reke- ningen ¹⁾	Dek- kings- percen- tage
14 Juni 1930	—	147.500	—	***	50
7 " 1930	—	141.400	—	***	51
31 Mei 1930	—	147.500	—	***	52
17 Mei 1930	9.468	37.546	50.428	33.947	52
10 " 1930	9.198	37.681	53.548	32.528	51
3 " 1930	8.824	36.330	54.025	29.588	53
26 Apr. 1930	8.916	36.647	55.249	29.552	53
15 Juni 1929	9.859	25.484	96.435	40.670	53
16 Juni 1928	15.470	21.307	75.541	63.600	53
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis ^{1/3} metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
11 Juni 1930	157.180	364.002	52.259	6.804	13.943
4 " 1930	156.879	359.799	56.190	6.476	12.717
28 Mei 1930	158.117	356.132	61.054	6.805	11.516
21 " 1930	158.444	354.694	62.804	6.838	13.643
14 " 1930	163.348	356.455	65.929	6.404	10.989
7 " 1930	164.502	358.491	65.082	6.555	9.609
12 Juni 1929	164.211	362.059	61.183	5.675	21.007
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
11 Juni '30	46.311	8.239	58.822	35.383	53.178	51 ^{29/32}
4 " '30	58.381	8.878	71.082	36.909	57.080	48 ^{12/16}
28 Mei '30	45.578	13.241	58.964	35.907	61.985	57 ^{1/16}
21 " '30	49.788	21.178	57.836	37.035	63.749	54 ^{13/16}
14 " '30	52.793	24.548	58.311	36.457	66.893	56
7 " '30	56.363	16.211	68.534	36.034	66.012	54 ^{19/32}
12 Juni '29	36.212	10.581	61.100	35.523	62.152	57 ^{7/8}
22 Juli '14	11.005	13.736	—	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Belee- ningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
6 Juni '30	43.818	309	6.878	23.641	18.678	2.720	3.200
30 Mei '30	43.809	297	6.873	26.343	18.689	2.541	3.200
23 " '30	43.802	297	6.879	27.485	18.702	2.621	3.200
16 " '30	43.187	298	6.896	23.297	18.709	2.678	3.200
7 Juni '29	36.603	730	7.513	25.171	18.423	2.430	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver- sen ²⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti- culieren
6 Juni '30	5.395	1.730	72.559	3.180	1.772	8.535
30 Mei '30	5.395	1.741	73.079	3.500	1.863	10.062
23 " '30	5.395	1.576	70.907	3.010	1.844	13.921
16 " '30	5.395	1.758	71.131	3.430	1.942	8.527
7 Juni '29	5.769	1.522	63.486	5.285	6.296	6.736
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

¹⁾ Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. ²⁾ Sluitpost activa.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

17 Juni 1930.

In de vorige week bezat de tarwe-markt nog een vrij prijshoudenden grondtoon, nadat in den loop van eenige weken de prijzen voor de meeste tarwesorten een niet onaanzienlijke verhooging hadden ondergaan. Die verbetering was voornamelijk het gevolg geweest van de kleine verschepingen uit Argentinië, waardoor Canada en ook de Vereenigde Staten wat meer kooplust voor tarwe onderhouden. Bovendien hadden de nu en dan nog al ongunstige weerberichten uit Noord-Amerika hun invloed doen gelden. Daaraan is in den loop der nu afgelopen week een einde gekomen. Reeds meer dan eens hebben wij in onze laatste weekberichten erop gewezen, dat het weder op het Noordelijk halfroend, en wel speciaal in Noord-Amerika, tegenwoordig wel ongeveer de belangrijkste factor is bij de bepaling van den loop der graanprijzen. Hoe zeer dat het geval is, is duidelijk gebleken, toen in de tweede helft dezer week een einde kwam aan de klachten omtrent droogte uit de Canadeesche Prairie-Provincies en sommige gedeelten van het Noord-Westen der Vereenigde Staten. Daar is namelijk overal in de laatste dagen veel regen gevallen, die onmiddellijk geleid heeft tot een sterke prijsdaling aan de termijnmarkten te Winnipeg en Chicago. Ook in deze eerste helft der week echter, toen de klachten over droogte nog bestonden, was in Europa de vraag naar overzeesche tarwe slecht. Zoowel op het vasteland als in Engeland bestond weinig ondernemingslust en men kocht slechts ter dekking der onmiddellijke behoefte. Die behoefte was niet groot en aanleiding om met het oog op de toekomst nu reeds die inkoopten wat uit te breiden, bestond in Europa eigenlijk nergens. Tot zekere hoogte zou dat weliswaar in Italië het geval zijn geweest, omdat nu toch werkelijk blijkt, dat de oogst daar vrij wat kleiner zal zijn dan verleden jaar, doch nieuwe verhooging van het Italiaansche invoerrecht belemmerde de zaken. De Italiaansche opbrengst wordt geraamd op 27½ miljoen quarters, terwijl die het vorige jaar 32½ miljoen beliep. Overigens zijn vrijwel overal in Europa de oogstvooruitzichten uitstekend. In Frankrijk heeft zachter en zonniger weder verbetering gebracht, terwijl in Duitschland en de verdere landen van Centraal- en Zuid-Oostelijk Europa de gewassen er buitengewoon goed voorstaan. Van den Duitschen tarwe-oogst wordt zelfs een opbrengst verwacht, welke aanzienlijk groter zal zijn dan in het vorige jaar en vrijwel gelijk aan den record-oogst van 1928. Ook voor rogge zelfs maakt de tegenwoordige stand van den Duitschen oogst het waarschijnlijk, dat de opbrengst er groter zal zijn dan in het vorige jaar. Wanneer niet het weder ongunstig wordt en de oogst in Europa dus kleinere opbrengsten oplevert dan men nu verwacht, zouden de verschillende Europeesche staten, welke door het opdrijven der prijzen trachten hun landbouwers te hulp te komen, daarmede in het volgende jaar wel eens nog grotere moeilijkheden hebben te overwinnen dan dit jaar reeds het geval is geweest. Toen men zich onlangs in Canada ongerust maakte over droogte, verschenen er ramingen van de opbrengst der Canadeesche Prairie-Provincies van 400 miljoen bushels tarwe (de oogst in het vorige jaar heeft ongeveer 300 miljoen bedragen), doch nu het sterk geregend heeft, is er weder sprake van 500 miljoen, hetgeen dan bijna overeen zou komen met den buitengewoon grooten oogst van 2 jaren geleden. Natuurlijk is het nog te vroeg voor betrouwbare opbrengst-ramingen, doch het laatste cijfer wijst er toch op, dat de toestand in Canada door den gevallen regen zeer veel beter geworden is. Juni is voor de Canadeesche zomertarwe de critieke maand, omdat dan regelval dikwijls schaarsch is en nu er ditmaal blijkbaar veel regen valt, bestaat er werkelijk wel reden voor optimistische verwachtingen. Ook de oogst van de wintertarwe der Vereenigde Staten valt mee, want in Texas en Oklahoma schijnt de opbrengst toch

beter te zijn geweest dan men eerst dacht en in Kansas, waar het oogsten binnen enkele dagen zal aanvangen, wordt nu zelfs een opbrengst verwacht van ongeveer denzelfden omvang als verleden jaar. De zichtbare voorraad, waarmee men in Canada en de Vereenigde Staten het nieuwe oogstjaar zal ingaan, zal waarschijnlijk slechts weinig kleiner zijn dan in 1929 en wanneer nu de nieuwe Noord-Amerikaansche oogsten werkelijk goed slagen en ook de resultaten in Europa zoo goed blijven, als ze er nu uitzien, ziet het er voor de Noord-Amerikaansche landbouwers weinig bemoedigend uit. Vermelding verdient nog, dat er deze week weder zaken uit Rusland in tarwe gedaan zijn en wel speciaal naar Antwerpen. Verschepingen uit Argentinië blijven klein en de tarwemarkt heeft daar slechts in beperkte mate de flauwe Noord-Amerikaansche stemming gevolgd. Dit staat in verband met den kleinen laatsten Argentijnschen oogst, doch door de andere omstandigheden, welke tegenwoordig de tarwemarkt beheerschen, laat de beperkte omvang der Argentijnsche hoeveelheden nauwelijks zijn invloed gelden. Aan de termijnmarkt te Chicago zijn in den loop der week de tarweprijzen niet minder dan 11 à 13 dollarcent per 60 lbs. gedaald. Te Winnipeg bedroeg de verlaging zelfs 14 à 15 cent. Juli-tarwe staat nu te Chicago zelfs lager dan aan het einde van Mei 1929, toen de lage prijs aanleiding was tot het ingrijpen der Amerikaansche regeering. Tenslotte zijn ook aan de Argentijnsche termijnmarkten de tarweprijzen gevoelig gedaald. Op 16 Juni bedroeg de prijsverlaging daar in vergelijking met een week tevoren 25 à 40 centavos per 100 KG.

In rogge blijven de internationale zaken altijd nog van zeer weinig beteekenis. Uit Duitschland werd deze week bericht, dat de regeering aldaar voorloopig den verkoop harer voorraden wenschte te staken, omdat zij daarvoor slechts f 4,65 cif. naburige landen kon krijgen. Eenige dagen later echter werd Poolsche rogge van ongeveer dezelfde kwaliteit voor f 4,50 aangeboden en ook Russische rogge is deze week weder in prijs verlaagd. In de Vereenigde Staten wordt een groote rogge-oogst verwacht en in verband daarmede, alsmede met de onmogelijkheid om rogge naar Europa te verkoopen is de roggemarkt te Chicago deze week weder sterk gedaald. De verlaging bedroeg ongeveer 20 pCt.

Maïs wordt nog steeds in ruime mate uit Roemenië aangeboden, terwijl uit Argentinië de verschepingen, ten gevolge van het ook deze week weder regenachtige weer, nog altijd zeer klein zijn. Wegens de zeer beperkte hoeveelheden Plata-maïs, welke naar Europa onderweg zijn en omdat er tevens hier en daar in Noord-Westelijk Europa nog dekkingsvraag voor Mei-aflading bestond, heeft spoedige Plata-maïs zich ook deze week weder goed op prijs kunnen houden. De partijen, welke er in Nederland arriveeren, vinden zeer gemakkelijk haar weg naar de verbruikers. Gedurende de laatste dagen is het weder in Argentinië wel iets beter geworden, hetgeen aan de Argentijnsche termijnmarkten tot eenige prijsdaling heeft geleid. Deze hield echter ook verband met het gebrek aan kooplust voor Plata-maïs op zomerverscheping, ofschoon deze toch aanzienlijk lager te koop is dan stoomende partijen. Donaumais is echter ook deze week vrij wat in prijs gedaald, al bevindt die prijs zich nog niet weder op het laagste omstreeks half Maart bereikte punt. Behalve aanzienlijke hoeveelheden Donau-maïs, de grootere verschepingen, die daar het weder in Argentinië toch binnenkort wel beter zal worden ook uit Argentinië te verwachten zijn en de groote Zuid-Afrikaansche oogst, is de ondernemingslust voor maïs op aflading tegenwoordig uitermate gering. Daartoe werkt ook nog steeds de buitengewoon flauwe gerstmarkt mede, welke in verschillende Europeesche landen het verbruik van maïs zeer merkbaar heeft doen afnemen. In Duitschland wordt de invoer van maïs nog altijd onmogelijk gemaakt, omdat het rijks-invoermonopolie zich bij voortdoring van het koo-

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	8/14 Juni 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	8/14 Juni 1930	Sedert 1 Jan. 1930	Overeenk. tijdvak 1929	1930	1929
Tarwe	17.071	614.424	744.897	246	24.439	58.434	638.863	803.331
Rogge	36.766	197.110	90.737	50	18.982	—	216.092	90.737
Boekweit	639	7.054	11.924	57	1.418	—	8.472	11.924
Maïs	17.986	455.885	312.202	1.900	78.349	98.361	534.234	410.563
Gerst	9.263	217.015	186.784	—	18.345	1.731	235.360	188.515
Haver	7.162	99.132	98.606	—	2.602	2.746	101.734	101.352
Lijnzaad	5.157	34.042	76.592	—	137.371	171.540	171.413	248.132
Lijnkoek	4.481	83.113	110.053	—	—	250	83.113	110.303
Tarwemeel	6.194	51.976	42.486	890	15.963	14.616	67.939	57.462
Andere meelsoorten	400	9.695	8.535	—	—	—	9.695	8.535

pen van maïs onthoudt. In de Vereenigde Staten is ook maïs deze week flauw geweest wegens zeer gunstig weder voor den nieuwen oogst en de maïsprijzen zijn dan ook aan de termijnmarkt te Chicago aanzienlijk gedaald. De verlaging bedroeg er ongeveer 9 pCt. Aan de Argentijnsche termijnmarkten daalde de maïsprijs 30 à 35 centavos per 100 KG. (5 à 6 pCt.), waardoor zij weder aanlandde op het lage prijspeil van Maart.

Dat Duitsland steeds een groote verbruiker is geweest van voergerst, blijkt wel ten duidelijkste uit den loop der gerstprijzen, nu door middel van telkens herhaalde verhoogingen van het Deutsche invoerrecht de gerstimport daar vrijwel heeft opgehouden en Duitsland niet als koper van gerst optreedt. Rusland heeft blijkbaar nog veel gerst beschikbaar en de Russische export is dan ook in de afgelopen week zeer groot geweest. Ook Roemenië is bij voortdurende dringend met gerst aan de markt, terwijl Argentinië eveneens de dalende prijsbeweging is blijven volgen. Bij dit zeer ruime aanbod van gerst en het uitschakelen van Duitsland als koper, scheen het deze week, alsof aan de daling der gerstprijzen geen einde wilde komen. Zij bevinden zich nu op een uitermate laag niveau ver beneden de prijzen, die gedurende een lange periode, ook vóór den oorlog zijn voorgekomen. Toch hadden deze voortdurende prijsverlagingen in West-Europa geen vermeerdering der vraag tengevolge en de zaken in Russische en Donau-gerst, welke naar Nederland, Engeland, en enkele andere landen tot stand blijven komen, waren lang niet voldoende om het aanbod op te nemen en de prijsdaling te stuiten. In Noord-Amerika schijnt men nu ook eindelijk tot den uitvoer van gerst te zullen overgaan. De prijzen zijn ook daar namelijk aanzienlijk gedaald en vrij geregeld wordt voergerst uit Noord-Amerika geoffreerd. Tot zaken komt het echter niet, omdat de Amerikaansche prijzen steeds blijven boven die van andere soorten.

Ook haver is flauw ondanks de omstandigheid, dat in Duitsland door het staken van de betaling van uitvoerrecht der export voorloopig ten einde begint te loopen. Er is echter den laatsten tijd nog veel haver uit Duitsland, speciaal naar Engeland, verscheept. De Engelsche vraag voor andere haversoorten blijft gering en in Argentinië is de haverprijs deze week zelfs weder sterk gedaald. De zaken in haver zijn tegenwoordig zeer beperkt.

SUIKER.

Op alle markten was de stemming voor Suiker flauw en brokkelden prijzen fractioneel af, niettegenstaande er 135.000 tons Cubasuiker voor Russische rekening gekocht werd en er kans bestaat dat een verdere belangrijke verkoop tot stand zal komen. Aan het einde der week trad een opleving in.

In Amerika werden ca. 15.000 tons Ruwsuiker verkocht tot 17/16 en 1½ d.c. c. & fr.

De noteringen op de New-Yorksche termijnmarkt sloten als volgt:

Juli 1.40; Sept. 1.47; Dec. 1.58; Jan. 1.60 en Mrt. 1.66, terwijl de laatste notering voor Spot Centr. 3.33 was.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 50.000 tons, de versmeltingen 56.000 tons tegen 69.900 tons verleden jaar en de voorraden 505.000 tons tegen 698.750 tons.

De laatste Cuba-statistiek luidt als volgt:

	1930	1929	1928
	Tons	Tons	Tons
Cubaproductie.....	4.640.000	5.150.000	4.023.000
Consumptie	37.685	66.569	86.000
Weekontv. afscheephavens...	55.534	64.273	21.255
Totaal sedert 1/1	2.885.508	3.945.057	2.918.586
Weekexport.....	72.702	82.305	45.058
Totale export sedert 1/1	1.364.178	2.669.220	1.686.238
Voorraad afscheephavens.....	1.683.033	1.418.767	1.237.727
Voorraad binnenland.....	1.555.104	1.138.374	1.023.414
Aantal werkende fabrieken ..	10	2	—

In Engeland ging weinig om; de noteringen op de termijnmarkt te Londen luiden aan het einde der week als volgt:

Juni	Bietsuiker 88° fob. Sh.	6/-
Augustus	" " " "	6/-
December	" " " "	6/4½
Januari	Rietsuiker 96° cif.	7/1½
Maart	" " " "	7/6
Mei	" " " "	7/8½

De Zichtbare Voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1930	1929	1928
	Ton	Ton	Ton
Duitsland 1/5	1.103.000	988.000	788.000

STATISTISCH OVERZICHT

Jaargemidd.	TARWE HardWinter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No. 2) loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer. No. 2) loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN/ Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bé s.g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen - per Eng. ton	
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	\$	%	Sh.	%	£	%
1925	17.20	100,0	13,07 ⁵	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	10,80	100,0	1,68	100,0	73/-	100,0	62.1/6	100,0
" 1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	17,90	165,7	1,89	112,5	86/6	118,5	58.1/-	93,5
" 1927	14,75	85,8	12,47 ⁵	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	11,25	104,2	1,30	77,4	73/-	100,0	55.14/-	89,7
Mei 1927	15,75	91,6	13,57 ⁵	103,8	172,75	74,6	258,25	109,4	373,75	80,8	10,95	101,4	1,22	72,6	74/-	101,4	54.14/-	88,1
Juni	15,60	90,7	13,20	101,0	175,25	75,8	245,00	104,2	372,75	80,6	11,00	101,9	1,22	72,6	70/-	95,9	54.2/6	87,2
Juli	15,10	87,8	12,05	92,2	171,50	74,1	235,75	99,9	367,75	79,5	11,10	102,8	1,22	72,6	70/-	95,9	53.19/-	86,9
Augustus	14,87 ⁵	86,5	11,45	87,6	178,50	77,1	252,50	107,0	368,25	79,6	11,05	102,3	1,22	72,6	69/-	94,5	55.5/6	89,0
September	14,70	85,5	12,15	92,9	179,50	77,5	233,25	98,8	369,50	79,9	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	54.13/-	88,0
October	13,72 ⁵	79,8	11,45	87,6	178,75	77,2	230,50	97,7	359,00	77,6	10,90	100,9	1,22	72,6	65/-	89,0	55.5/-	89,0
November	13,45	78,2	12,12 ⁵	92,7	184,75	79,8	233,25	98,8	349,75	75,6	10,65	98,6	1,22	72,6	65/-	89,0	60.2/-	96,8
December	13,40	77,9	12,57 ⁵	96,2	201,00	86,8	246,25	104,3	348,25	75,3	10,60	98,1	1,22	72,6	65/-	89,0	62.-	99,9
Januari 1928	13,50	78,5	12,70	97,1	207,50	89,6	247,75	105,0	361,00	78,0	10,30	95,4	1,22	72,6	65/-	89,0	61.12/-	99,2
Februari	13,80	80,2	12,87 ⁵	98,5	225,50	97,8	243,75	103,3	361,00	78,0	10,00	92,6	1,21	72,0	65/-	89,0	61.12/-	99,2
Maart	14,60	84,9	14,00	107,1	240,75	104,0	255,75	108,4	350,75	75,8	9,95	92,6	1,19	70,8	65/6	89,7	61.3/6	98,6
April	15,30	88,9	14,97 ⁵	114,5	239,50	103,5	261,00	110,6	358,25	77,5	10,05	93,1	1,19	70,8	66/-	90,4	61.14/6	99,4
Mei	15,30	88,9	15,47 ⁵	118,4	238,50	103,0	260,75	110,5	372,00	80,4	10,60	98,1	1,19	70,8	66/-	90,4	62.15/-	101,1
Juni	14,37 ⁵	83,6	14,27 ⁵	109,2	234,00	101,0	252,50	107,0	365,25	79,0	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	63.17/-	102,9
Juli	14,25	82,8	13,07 ⁵	100,0	246,75	106,6	241,00	102,1	359,75	77,8	10,10	93,5	1,19	70,8	66/-	90,4	62.18/-	101,3
Augustus	12,00	69,8	12,62 ⁵	96,6	214,75	92,8	226,75	96,1	350,75	75,8	10,05	93,1	1,21	72,0	66/-	90,4	62.10/6	100,7
September	11,65	67,7	11,57 ⁵	88,5	198,75	85,9	198,25	84,0	350,75	75,8	10,00	92,6	1,21	72,0	66/-	90,4	63.8/-	102,1
October	12,27 ⁵	71,4	12,27	93,8	218,50	94,4	189,50	80,3	366,00	79,1	9,95	92,1	1,19	70,8	66/-	90,4	65.12/-	105,7
November	12,32 ⁵	71,7	12,07 ⁵	92,4	227,25	98,2	185,50	78,6	386,25	83,5	10,20	94,4	1,18	70,2	66/-	90,4	67.18/-	109,4
December	12,30	71,5	11,90	91,0	220,25	95,1	180,50	76,5	373,75	80,8	10,10	93,5	1,18	70,2	66/-	90,4	70.3/-	113,0
Januari 1929	12,35	71,8	12,20	93,3	231,50	100,0	194,25	82,3	365,00	78,9	10,10	93,5	1,16	69,0	66/-	90,4	75.10/6	121,7
Februari	12,72 ⁵	74,0	12,65	96,7	236,00	101,9	194,75	82,5	357,25	77,2	12,90	119,4	1,11	66,1	66/6	91,1	78.-/6	125,7
Maart	12,65	73,5	12,62 ⁵	96,6	233,00	100,6	191,75	81,3	359,00	77,6	12,00	111,1	1,11	66,1	67/-	91,8	89.8/-	144,0
April	12,12 ⁵	70,5	11,62 ⁵	88,9	218,00	94,1	185,25	78,5	373,25	80,7	11,05	102,3	1,11	66,1	68/-	93,2	82.17/6	133,5
Mei	11,12 ⁵	64,1	10,57 ⁵	80,9	198,25	85,6	177,50	75,2	363,50	78,6	11,15	103,3	1,16	69,0	69/6	95,2	75.4/6	121,2
Juni	10,87 ⁵	63,2	10,20	78,0	193,50	83,6	171,25	72,6	355,25	76,8	11,25	104,2	1,30	77,4	71/-	97,3	74.11/-	120,1
Juli	12,80	74,3	11,20	85,6	218,50	94,4	191,25	81,0	415,50	89,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	72.12/6	117,0
Augustus	13,12 ⁵	76,3	10,75	82,2	202,50	87,5	182,75	77,4	452,50	97,8	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	73.17/-	119,0
September	12,62 ⁵	73,4	10,20	78,0	191,00	82,5	172,00	72,9	506,75	109,6	11,40	105,6	1,30	77,4	72/6	99,3	74.19/-	120,7
October	12,10	70,4	9,87 ⁵	75,6	185,00	79,9	168,00	71,2	516,50	111,7	11,25	104,2	1,30	77,4	72/6	99,3	72.16/-	117,3
November	11,77 ⁵	68,5	9,20	70,4	174,00	75,2	164,75	69,8	483,25	104,5	11,35	105,1	1,30	77,4	72/6	99,3	70.5/-	113,2
December	12,62 ⁵	73,4	9,35	71,5	166,00	71,7	163,75	69,4	482,00	104,4	11,75	108,8	1,30	77,4	72/6	99,3	68.6/6	110,1
Januari 1930	12,67 ⁵	73,7	9,35	71,5	149,25	64,5	151,25	64,1	433,75	93,8	11,75	108,8	1,21	72,0	72/6	99,3	71.9/6	115,1
Februari	11,72 ⁵	68,2	8,17 ⁵	62,5	139,00	60,0	135,75	57,5	398,50	86,2	11,75	108,8	1,11	66,1	72/6	99,3	71.12/6	115,4
Maart	10,90	63,4	7,15	54,7	143,50	62,0	125,00	53,0	390,00	84,3	11,55	106,9	1,11	66,1	70/-	95,9	68.19/6	111,1
April	11,17 ⁵	65,0	7,62 ⁵	58,3	180,25	77,8	129,75	55,0	431,00	93,2	11,35	105,1	1,16 ⁵	69,3	67/6	92,5	61.3/-	98,5
Mei	10,45	60,8	6,55	50,1	148,50	64,1	114,50	48,5	405,00	87,6	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	67/6	92,5	53.9/-	86,1
2 Juni	10,75	62,5	5,60	42,8	137,00	59,2	110,00	46,6	404,00	87,4	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	67/6	92,5	53.17/6	86,8
9 "	10,70	62,2	5,25	40,2	145,00	62,6	106,00	44,9	395,00	85,4	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5 ⁵	67/6 ⁵	92,5 ⁵	51.716 ⁵	82,8 ⁵
16 "	9,80	57,0	5,05	38,6	144,00	62,2	102,00	43,2	369,00	84,1	11,35	105,1	1,18 ⁵	70,5	67/6	92,5	47.7/6	76

Tejecho-Slowakije 1/5	431.000	399.000	521.000
Frankrijk 1/5	490.000	393.000	342.000
Nederland 1/5	211.000	213.000	127.000
België 1/5	146.000	160.000	135.000
Polen 1/5	347.000	281.000	178.000
Engeland 1/5 Geimp. Suiker ..	187.000	212.000	292.000
„ 1/5 Binnenl. „	45.000	32.000	23.000

Europa.....	2.960.000	2.678.000	2.401.000
V.S. Atl. havens 3/5	638.000	846.000	667.000
Cubaansche „ 3/5	1.755.000	1.539.000	1.342.000
Cuba binnenland 3/5	1.945.000	1.425.000	1.250.000

Totaal 7.298.000 6.488.000 5.660.000

De Board of Trade statistiek over de maand Mei wordt met de volgende cijfers bekend gemaakt:

	Mei		Jan./Mei	
	1930 Tons	1929 Tons	1930 Tons	1929 Tons
Import Ruwsuiker ..	179.381	163.573	640.225	868.393
„ Geraffineerd ..	6.251	6.818	20.772	23.303
Totaal....	185.632	170.391	660.997	891.696
Voorr. Binnl. suik. ..	25.900	19.350	—	—
Voorraad in entrepôt	177.850	192.050	—	—
Tot. „Duty Paid“ suiker	195.620	192.660	767.787	825.804
Totale export	21.909	9.658	91.804	87.061

Java. De V.I.S.P. verkocht verdere 6500 tons Superieur tot f 9.— en 1700 tons No. 16 & hooger tot f 8.—. De raming per 31 Mei van de bij de V.I.S.P. aangesloten fabrieken van den ditjarigen oogst luidt 2.545.563 tons, hetgeen 27.173 tons meer bedraagt dan de vorige raming.

De afscheppingen in Mei bedroegen 102.000 tons tegen 92.000 tons in 1929.

Ook hier te lande was de markt stil met afbrokelende prijzen. Den laatsten beursdag trad een reactie in, waardoor de noteeringen op de Amsterdamsche termijnmarkt het volgende beeld te zien gaven: Juni f 9½; Aug. f 9¾; Dec. f 10¾; Mrt. f 10½ en Mei f 10¾. De omzet bedroeg deze week 8750 tons.

KOFFIE.

In de afgelopen week verkeerde de markt in kalme stemming. De kost- en vrachtprijzen van de Braziliaansche

productielanden waren over het algemeen weder lager. Voor Santos kan deze verlaging aangenomen worden op 1/- en voor Rio op 1/6 per cwt. Deze flauwe stemming is voornamelijk het gevolg van de daling van den Braziliaanschen wisselkoers op Londen, welke sedert verleden week ca. 4½ pCt. bedraagt. Het terugloopen van den koers zal hoofdzakelijk wel moeten worden toegeschreven aan het feit, dat het voornaamste export-artikel van Brazilië kunstmatig wordt teruggehouden, waardoor de inkomsten van dat land, ook wegens de groote prijsdaling van koffie, een belangrijke vermindering aantoonen. Dit moet ten slotte een teruggang van den wisselkoers ten gevolge hebben, hetgeen dan ook in de afgelopen week het geval was. Voortdurend viel een afbrokkeling waar te nemen, waardoor aan alle termijnmarkten een zwakke stemming veroorzaakt werd. Aan onze markt liepen de noteeringen 1 a 1½ ct. terug.

Van Nederlandsch-Indië waren de aanbiedingen voor de meeste soorten ½ a ¾ ct. per ½ K.G. lager.

Volgens een dezer dagen ontvangen telegram uit Brazilië zijn de dagelijksche aanvoeren te Rio voor 16/30 Juni vastgesteld op 9.832 balen.

De officieele noteeringen van loco bleven onveranderd 39 ct. per ½ K.G. voor Superior Santos en 33 ct. voor Robusta. In den afzet was nog steeds geen verbetering te bespeuren.

Aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren de noteeringen Dinsdag 17 dezer des voormiddags als volgt: Juni 25½, September 23¾, December 21¾, Maart 1931 — 21¾, Mei 1931 — 21¾ ct.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 56/6 a 58/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 59/- a 62/6, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 37/9 a 38/9.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogblik:

Palembang Robusta, Juni-verscheping, 19 ct.; Benkoelen Robusta, Juni-verscheping, 19 ct.; Mandheling Robusta, Juni-verscheping, 21 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Juni-verscheping, 29½ ct., alles per ½ K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende

(VAN GROOTHANDELSPRIJZEN)

TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per ½ K.G.		THEE Aff. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java- en Suma- tratheep ½ K.G.		Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100		Indexcijfer van The Economist, herleid 1927 = 100 tot 1925 = 100	
£	%	\$ cts.	%	pence	%	pence	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%	100,0	%	100,0	%
261.17/-	100,0	23,25	100,0	55,00	100,0	29,50	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	100,0		100,0	
290.17/6	111,1	17,55	75,5	47,25	85,9	24,75	83,9	2/-	67,4	17,50	93,3	55,375	90,2	94,25	111,5	93,2		92,9	
290.4/-	110,8	17,50	75,3	48,50	88,2	26,50	89,8	1/6,375	51,6	19,125	102,0	46,875	76,4	82,75	97,9	95,4		89,5	
295.12/-	112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	1/7,75	55,4	20,25	108,0	47	76,6	86,5	102,4	93,5		90,4	
296.9/6	113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	1/6	50,5	18,375	98,0	47	76,6	81,25	96,2	96,1		89,6	
289.15/6	110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	1/4,75	47,0	18,625	99,3	47	76,6	84	99,4	97,4		92,2	
292.-/6	111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	1/5,25	40,8	18,50	98,7	45,375	73,9	—	—	96,1		90,2	
287.12/6	109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6	17,875	95,3	44,25	72,1	94,5	111,8	96,8		89,1	
264.2/6	100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0	16,875	90,0	45,25	73,7	93	110,1	96,8		88,6	
264.4/6	100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9	17,25	92,0	46	74,9	96	113,6	97,4		88,9	
266.13/6	101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4	17,875	95,3	46	74,9	89,25	105,6	97,4		88,2	
255.1/-	97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/7,25	54,0	17,375	92,7	46	74,9	84,5	100,0	97,7		87,9	
233.10/6	89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75	89,3	46	74,9	79,5	94,1	96,8		87,9	
233.17/6	89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	32,25	112,5	1/0,75	35,8	16,875	90,0	47	76,6	79	93,5	98,1		89,2	
234.6/-	89,5	20,65	88,8	54,50	99,1	33,00	111,9	-/9,375	26,3	16,875	90,0	47	76,6	74,25	87,9	98,7		90,5	
230.15/-	88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	-/9,375	25,3	16,625	88,7	48,25	78,6	78,25	92,6	98,1		91,2	
218.8/6	83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	-/9,25	26,0	15,75	84,0	49	79,8	73,25	86,7	98,7		89,8	
211.19/-	80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	-/9,25	26,0	15,50	82,7	49,875	81,3	71,25	84,3	95,5		88,2	
211.18/-	80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	-/9,25	26,0	16,00	85,3	51,875	84,5	67,75	80,1	92,9		86,6	
214.7/6	81,9	18,55	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	-/8,5	23,9	15,875	84,7	52,75	86,0	70,25	83,1	93,5		85,4	
221.19/-	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	-/8,8	24,7	14,625	78,0	53	86,4	73	86,4	94,2		85,1	
232.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	-/8,625	24,2	14,00	74,7	53	86,4	75,75	89,6	95,5		85,1	
228.8/-	87,2	20,45	88,0	46,25	84,1	28,00	94,9	-/8,5	23,9	13,925	74,3	51,75	84,3	76,5	90,5	95,5		84,8	
222.7/6	84,9	20,20	86,9	46,75	85,0	28,75	97,3	-/9,875	27,9	13,775	73,5	53,125	86,6	77,25	91,4	94,2		84,6	
222.11/-	85,0	20,10	86,5	44,25	80,5	27,75	94,1	1/-	33,7	13,375	71,3	54	88,0	74,25	87,9	94,2		85,4	
221.0/6	84,4	21,25	91,4	44,00	80,0	27,50	93,2	1/0,125	34,0	13,50	72,0	54	88,0	72,75	86,1	94,8		85,8	
207.5/6	79,2	20,45	88,0	43,25	78,6	27,25	92,4	-/10,5	29,5	13,375	71,3	54	88,0	74,25	87,9	92,9		83,9	
197.5/6	75,3	19,40	83,4	41,50	75,5	26,25	89,0	-/10,875	30,5	12,25	65,3	54	88,0	73,50	87,0	91,6		81,7	
200.5/-	76,5	18,75	80,6	40,00	72,7	25,75	87,3	-/10,625	29,8	12,00	64,0	54	88,0	69,50	82,2	91,0		81,9	
209.5/6	79,9	18,65	80,2	38,75	70,5	24,75	83,9	-/11	30,9	13,425	71,6	54	88,0	68,50	81,1	91,0		83,7	
210.11/-	80,4	18,60	80,0	37,00	67,3	24,00	81,4	-/10,5	29,5	13,00	69,3	53,50	87,2	64	75,6	91,6		83,6	
205.5/6	78,4	18,90	81,3	34,25	62,3	23,75	80,5	-/10,125	28,4	13,475	71,9	51,75	84,3	64	75,6	91,0		82,0	
188.9/6	72,0	18,45	79,4	32,50	59,1	22,50	76,3	-/9,625	27,0	13,30	70,9	48,50	79,0	66	78,1	90,3		80,5	
182.-/6	69,5	17,50	75,3	34,25	62,3	23,00	78,0	-/8,125	22,8	12,50	66,7	41,75	68,0	66,50	78,7	88,4		78,8	
178.18/6	68,3	17,25	74,2	31,25	56,8	21,25	72,0	-/8	22,5	12,075	64,4	36,75	59,9	60,75	71,8	87,1		78,8	
174.13/-	66,7	17,15	73,8	29,50	53,6	19,25	65,3	-/7,375	20,7	11,675	62,3	35	57,0	60,50	71,6	84,5		76,9	
174.4/-	66,5	15,45	66,4	28,50	51,8	17,75	60,2	-/8	22,5	11,40	60,8	35	57,0	58,25	68,9	81,3		75,2	
165.18/-	63,4	15,20	65,4	26,25	47,7	16,50	55,9	-/7,625	21,4	10,70	57,1	35	57,0	62,25	73,7	78,7		74,2	
161.17/6	61,8	16,45	70,8	27,25	49,5	17,25	58,5	-/7,375	20,7	10,55	56,3	35	57,0	59,50	70,4	78,7		72,8	
145.-/6	55,4	16,50	71,0	28,75	52,3	18,00	61,0	-/6,875	19,3	9,80	52,3	34,75	56,6	58	68,6	74,8		72,0	
138.17/6	53,9	15,85	68,2	28,50	51,8	17,75	60,2	-/6,6875	18,8	9,75	52,0	34	55,4	57	67,5				
137.15/-	52,6	14,50	62,3	28,00	50,9	17,50	59,3	-/6,125	17,2	9,75	52,0	33	53,8						
133.10																			

gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Sept.	Dec.	Maart	Mei
16 Juni	\$ 7,45	\$ 7,22	\$ 7,02	\$ 6,92
9 "	" 7,84	" 7,58	" 7,40	" 7,29
2 "	" 7,70	" 7,45	" 7,32	" 7,20
26 Mei	" 7,81	" 7,61	" 7,46	" —

Rotterdam, 17 Juni 1930.

THEE.

Gedurende de afgelopen week was er op de Londensche theemarkt nog Pinkster-vacantie. Aangezien wij echter de vorige week, in verband met de Pinksterdagen geen week-overzicht gaven, willen wij volledigheidshalve nog vermelden, dat de theemarkt in de week vóór Pinksteren teruglopende prijzen te zien gaf, hetgeen mede verband houdt met den achteruitgang in kwaliteit der aangeboden Britsch-Indische theeën.

Java- en Sumatra-theeën hadden de beste markt en liepen in verhouding minder in prijs terug dan de overige soorten.

De Amsterdamsche theeveiling van 5 Juni had een regelmatig verloop, tengevolge van den druk, die van Londen uitging. De prijzen waren ca. 1—6 cts. lager. Het aanbod van directen aanvoer was niet minder dan 27.000 kisten Nederl.-Indische thee. De middenprijs bedroeg 57 cts. per h.KG. tegen 59½ cts. in de vorige veiling.

In de veiling van 19 Juni a.s. worden ca. 16.000 kisten aangeboden.

De thee-uitvoer van Formosa beliep volgens telegrafisch bericht aan de Vereeniging voor de Theecultuur in Nederlandsch-Indië gedurende Januari—April 1.315.000 KG. tegen 942.000 KG. in 1929. Alleen in April werd ruim 150.000 KG. méér uitgevoerd dan verleden jaar.

Volgens bericht uit dezelfde bron bedroeg de uitvoer van Java gedurende Mei 5,5 miljoen KG. tegen 5,8 miljoen KG. in 1929. De totale uitvoer gedurende Januari—Mei kwam daardoor op bijna 28 miljoen KG., hetgeen evenveel is als in 1929.

Tengevolge der oogst-beperking zullen de cijfers voor Juni vermoedelijk lager zijn dan verleden jaar.

Wat Londen betreft, bedroegen de aanvoeren in Mei 22,8 mill. lbs. (v. j. 24,7 mill.), de afleveringen 42,5 mill. lbs. (v. j. 48,5 mill.) en waren de voorraden per ultimo Mei 215 miljoen lbs. tegenover 197 miljoen lbs. in Mei 1929.

Gedurende Mei zijn derhalve de voorraden met bijna 20 miljoen lbs. teruggelopen.

STEENKOLEN.

Aller aandacht is thans gevestigd op de houding, die het Hoogerhuis in Engeland zal aannemen tegenover de vrijwel onveranderd door het Lagerhuis teruggezonden Coal Mines Bill, bepaaldelijk in zoverre het betreft de negen-tigjarige veertiendaag, welke de Lords hadden willen zetten in de plaats van den 7½-urigen werkdag. Het is verbazingwekkend, dat over deze voor de mijnwerkers betrekkelijk weinig belangrijke zaak niet een compromis is kunnen tot stand komen. In kolenkringen wordt vermoed, dat een stijging van de zelfkosten van ongeveer 1/- per ton het gevolg van den strikten 7½-urigen werkdag zal zijn en er wordt verwacht, dat de Engelsche kolenindustrie deze meerdere kosten niet zal kunnen dragen, met als gevolg buiten de internationale marktverhoudingen vallende prijsstijging en..... opnieuwe vermindering van den uitvoer.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 9.50
Durham Ongezeefde	" 10.50
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	" 12.75
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians)	" 10.—
Yorkshire gewassen Singles	" 9.75
Westfaalsche Vettförder	" 12.35
" Vlamstukken I	" 13.50
" Smeenootjes	" 13.—
" Glasvlamförder	" 12.25
" Gietcokes	" 16.50
Hollandsche Eierbriketten	" 15.—

alles per ton van 1.000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam

Ongezeefde bunker-kolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 11.35.

Markt flauw.

17 Juni 1930.

IJZER.

De stemming op de continentale exportmarkt voor ruw ijzer is bij voortdurend zwak gestemd; de laatste week was de markt vrijwel verlaten. De Fransche markt vertoont

nog weinig verandering, de vraag blijft tamelijk bevredigend. De opleving van de vraag naar Cleveland-ijzer, waarvan een oogenblik sprake was, is weer in een volkomen onverschilligheid van de verbruikers overgegaan, die op een prijsverlaging in verband met de dalende productie-kosten speculeeren. Producenten houden daarentegen vast aan hun productiebeperkingspolitiek. In verband met een voorgenomen algemeene vermindering van de Duitsche binnenlandsche ijzerprijzen, heeft het Roheisenverband de ruwijzerprijzen met gemiddeld 2 R.M. per ton met terugwerkende kracht tot 1 Juni jl. verlaagd. Terwijl de omzet op de staalmarkt miniem is, nemen de voorraden, hoewel de productie zooveel mogelijk beperkt wordt, toe.

VRACHTENMARKT.

Graan van Noord-Amerika. De moeilijkheid om zaken te doen schijnt in de afgelopen week nog wel te zijn vergroot. Slechts twee afsluitingen kwamen tot stand. Booten, ook van handige grootte, vertrekken niet alleen van de Northern Range, doch ook van de St. Laurencerivier in ballast naar Europa. Een prompte boot van ca. 32.000 qtrs. is van Montreal naar de Middellandsche Zee genomen (excl. Spanje en Noord-Afrika) op basis van \$ 0,09½, 1 loshaven, terwijl een boot van 22.000 qtrs., per 20/30 Juni, 1/4½ per qtrs. accepteerde naar het Bristol-kanaal. Ter illustratie van het gebrek aan anders diene, dat een prompte boot is aangelegd om te laden in Montreal met een begin-partij van 6000 qtrs. naar Antwerpen of Rotterdam tegen \$ 0,06½. Voor September/October is vraag van Montreal naar de Middellandsche Zee tegen \$ 0,10½, en wordt hiervoor scheepsruimte aangeboden tegen \$ 0,00½ meer.

La Plata was zeer flauw en zaken bleven beperkt tot drie afsluitingen: een 5400 tonner van Mar del Plata en Nicochea naar Antwerpen of Rotterdam tegen 11/-, prompt laden, een 5200 tonner van de Bovenrivier naar Antwerpen of Rotterdam tegen 9/3 en een boot van 7000 ton van de Bovenrivier naar Avonmouth tegen 10/-, optie Londen, Hull, Dunston 10/1½. Van de Bovenrivier is verder geen definitieve vraag. Het slechte weer houdt aan en veroorzaakt veel oponthoud bij de verscheping van maïs. Gerapporteerd wordt, dat thans 24 booten onbevracht liggen in de verschillende havens aan de La Plata rivier.

Suiker van West-Indië. Deze markt is de eenige van Amerika, waar een merkbare vraag is naar scheepsruimte; door het gebrek aan orders op andere markten is het aanbod van tonnage evenwel zeer groot, zoodat de vrachten nog zelfs iets gemakkelijker zijn dan de voorafgaande week. In het geheel werden een 12-tal booten van 4500 tot 9000 ton genomen van Cuba naar U.K./Continent op basis van 11/9 voor Juni en 12/- voor Juli. Een goede vraag houdt aan tegen deze cijfers, doch jammer genoeg is er voor kleine booten geen bijzondere vraag en is het derhalve onmogelijk om iets meer te krijgen voor handige booten.

Donau en Zwarte Zee. De Donau-exporteurs profiteeren van de thans heerschende moeilijkheden aan de La Plata rivier en hebben verscheidene booten met maïs gesloten op basis van 12/6 naar Antwerpen of Rotterdam, 13/- naar Antwerpen of Rotterdam en 13/6 U.K. Ook naar de Adriatische Zee zijn zaken gedaan tegen 10/9, basis 2 loshavens. De Zwarte Zee is betrekkelijk rustig; bevracht werd naar het Continent tegen 10/3, optie U.K. 10/9, optie Kiel 11/3 en de verdere optie Scandinavië tegen 12/3, basis één haven.

Kolen van Engeland. Tot dusver zijn er geen teekenen van een grootere vraag naar scheepsruimte, en is diengevolge een opwaartsche beweging in de kolenvrachten niet te verwachten. Nu zooveel booten zijn opgelegd, worden de verschepingen naar de verschillende kolendepots geringer. De buitenlandsche spoorwegmaatschappijen nemen ook minder kolen, terwijl er geen aanvragen zijn van andere centra. Het aanbod van tonnage is meer dan voldoende voor de behoeften van bevrachters en de vrachten staan nagenoeg op hetzelfde peil als verleden week.

Afgesloten werd: van Zuid-Wales: Cadiz 7/-, Algiers 7/6, Genua 6/4½, Alexandrië 8/-, Colombo 14/6, Pernambuco 13/9, Rio 14/-, Buenos Aires 16/6, Kingston (Jamaica) 11/- en Halifax N. S. 9/6, en van de Oostkust: Königsberg 4/6, Elbe 3/3, Bordeaux 5/-, Algiers 7/3, Venetië en/of Ancona 8/9 één, 9/3 twee havens, Constanza/Galatz/Braila 9/6én, 9/6 twee havens en Buenos Aires 16/9.

M. E. VREEDE — ROTTERDAM

ACCOUNTANT — LID V.N.A.
S-GRAVENDIJKWAL 165. TELEF. 30840

Accountancy, Boekhouding, Belastingzaken